

Dotazníkové šetření na středních školách 2026

Závěrečná zpráva, část 1

Srovnání s roky 2023, 2020, 2017, 2014, 2012 a 2009

JSNS.CZ

 **Člověk
v tísni**

STEM

Úvod

Úvod

Závěrečná zpráva představuje výsledky kvantitativního průzkumu zaměřeného na názory a zkušenosti studujících středních škol, který opakovaně uskutečňuje vzdělávací program Jeden svět na školách společnosti Člověk v tísni. V roce 2026 průzkum realizoval analytický ústav STEM.

Letošní průzkum je již sedmou vlnou, kdy od roku 2009 vždy s odstupem maximálně tří let byla realizována další šetření.

Aktuální průzkum byl zpracován metodikou s jiným způsobem oslovení respondentů. Předchozí výzkumy využívaly prostředníka v podobě škol (vedoucích anebo pedagogických pracovníků), v letošním průzkumu byli studující osloveni přímo, bez nutnosti zapojit vedoucí či pedagogické pracovníky škol. Oproti minulosti byl ve shodě se zadavatelem získán nižší počet odpovídajících osob, ale způsob výběru respondentů zaručuje větší diverzitu z hlediska škol, ze kterých žáci pocházejí (naopak výběr prostřednictvím škol znamená větší podobnost žáků uvnitř každé školy, což vyžadovalo získat větší vzorek).

Obsah

Metodika dotazníkového šetření	5
Spokojenost se životem a se školou	11
Největší problémy místa bydliště, ČR a světa	20
Angažovanost	31
Politické preference	39
Vzdělávací program Jeden svět na školách	48

Metodika dotazníkového šetření

Metodologie a design průzkumu

Průzkum cílil na základní soubor (populaci) tvořený žáky a žákyněmi středních škol ve věku 15–20 let. Vzhledem k takto nastavené cílové populaci byl jako metodologicky vhodný zvolen **kvótní výběr respondentů přímo ze základního souboru**. Díky kvótnímu výběru respondentů bylo možné zajistit vyšší kvalitu výsledků z matematicko–statistického hlediska, neboť výsledný soubor pokrývá mnohem širší spektrum respondentů než v případě, kdy je osloven menší počet středních škol, v rámci nichž jsou zapojeny celé třídy, což byl způsob náboru respondentů pro základní skupinu v předchozích výzkumech. Přímé oslovení studujících tak minimalizuje riziko zkreslení výsledků v důsledku zapojení pracovníků škol při náboru dotazovaných (záměrný výběr žáků/tříd, např. žáků s dobrými studijními výsledky). Zároveň byl zohledněn obecný požadavek na minimalizaci zátěže pracovníků škol, která je enormní.

Pro rekrutaci respondentů byl využit Český národní panel, který splňuje standardy SIMAR/ESOMAR. Získat odpovědi žáků a žákyň učňovských oborů bez maturity bylo značně náročné, jejich ochota zapojit se do průzkumu je totiž významně nižší než u studujících gymnázií nebo středních odborných škol a učilišť s maturitou. Vzhledem k dosaženému nižšímu počtu žáků a žákyň z této skupiny byla při finálním zpracování datového souboru data navážena tak, aby výsledný soubor odpovídal požadované struktuře podle typu školy.

Pro srovnání byly použity **výsledky předcházejících šetření** se společností MEDIAN (2023, 2017, 2014), společností Focus (2020) a výzkumů realizovaných v roce 2009 a 2012 společností Člověk v tísni, o. p. s., ve spolupráci s agenturou pro výzkum trhu Millward Brown.

Metodologie a zpracování dat

Typ výzkumu: kvótně reprezentativní kvantitativní šetření

Cílová skupina: studující středních škol ve věku 15–20 let

Počet dotázaných: N = 563 respondentů

Termín dotazování: 29. 4. – 25. 5. 2026

Metoda sběru dat: online dotazování (CAWI) realizované prostřednictvím Českého národního panelu splňujícího kodexy SIMAR/ESOMAR

Typ výběru: kvótní výběr z celé populace ČR ve věkové skupině osob 15–20 let, reprezentativní podle požadovaných parametrů

Kvótní proměnné: pohlaví, věková skupina (15–17 let, 18–20 let), typ školy (gymnázium/SOŠ/SOU), Čechy/Morava, velikost obce

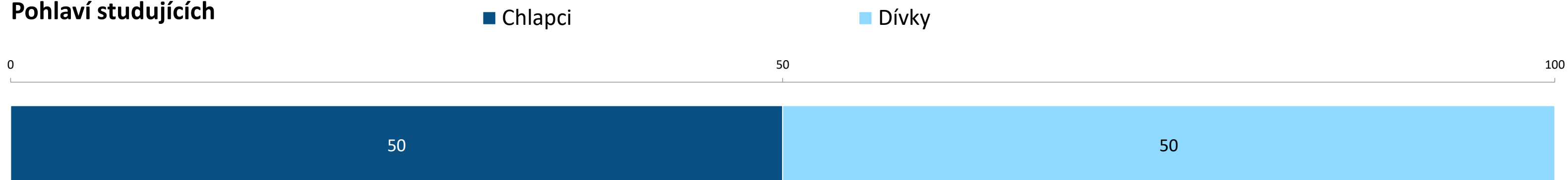
Zadání pro kvóty: na základě dat ČSÚ

Vážení: datový soubor byl následně navážen tak, aby jeho struktura odpovídala populaci žáků a žákyň středních škol. Vážení proběhlo metodou iterativního proporcionálního vážení, která sbližuje strukturu vzorku s cílovými kvótami: typem školy (gymnázia / SOŠ a SOU s maturitou / SOU bez maturity), regionem (Čechy/Morava), velikostí místa bydliště a kříženou kvótou pohlaví a věkové skupiny. Díky křížené kvótě tak soubor odpovídá populaci nejen v celkových populačních poměrech, ale i ve vzájemné kombinaci věku a pohlaví.

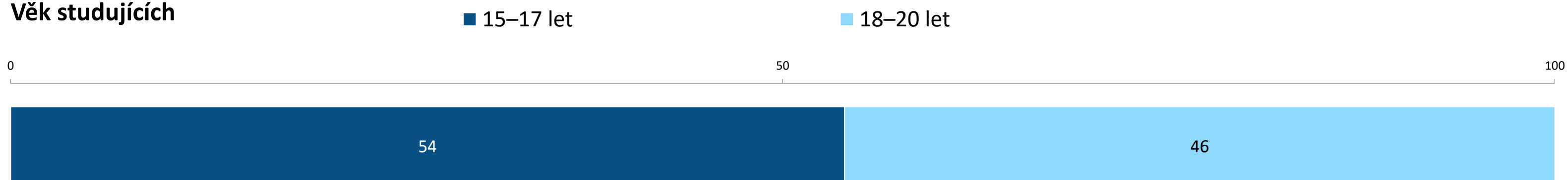
(Sohledem na věk respondentů nebylo možné uplatnit standardní postup, kdy se u politických témat soubor dováží na volební chování v minulých volbách. Přestože jsou údaje o politických preferencích a míře politické participace součástí sběru, je potřeba je číst jako indikativní.)

Struktura vzorku

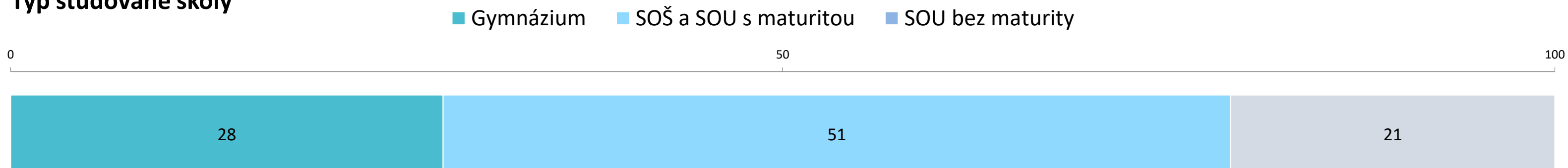
Pohlaví studujících

Věk studujících

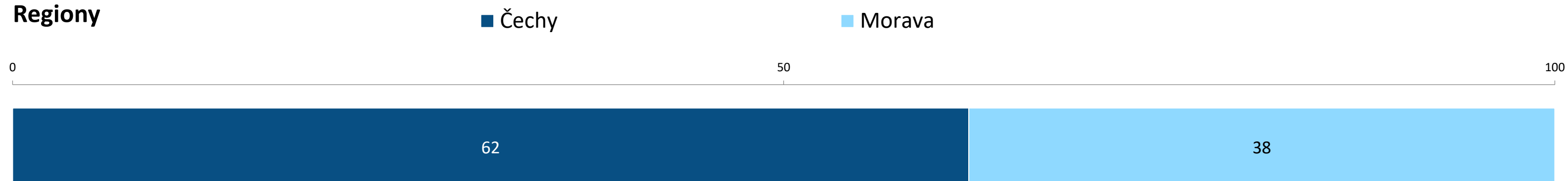

Typ studované školy

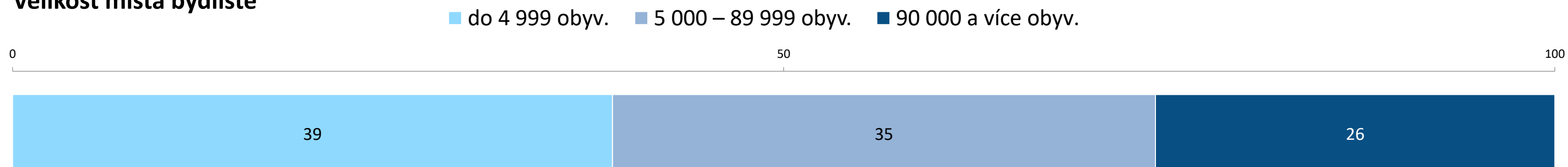

Struktura vzorku

Regiony

Velikost místa bydliště

Spokojenost se životem a se školou

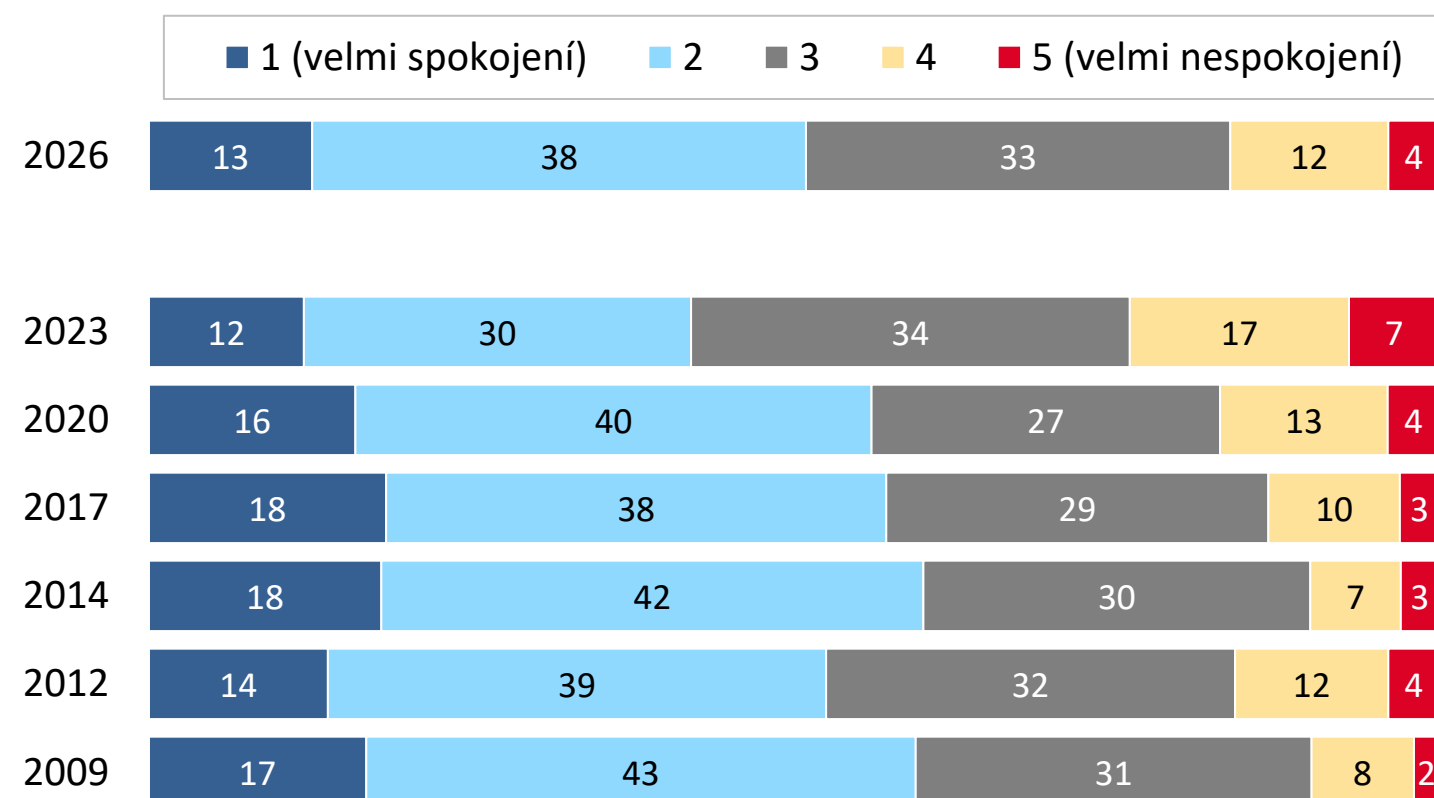
Shrnutí: Spokojenost se životem a se školou

- Polovina studujících (51 %) je nyní spokojena se svým životem, třetina zaujímá neutrální postoj a necelá pětina (16 %) se cítí spíše nespokojená. Studenti a studentky gymnázií jsou výrazně spokojenější (66 %) než ti z odborných škol (47 %) a učni a učnice oborů bez maturity (41 %). Spokojení jsou častěji chlapci než dívky, starší studenti a také ti, kteří životní úroveň své rodiny hodnotí jako vyšší.
- Polovina studujících hledí do budoucna s obavami (52 %), naopak více než třetina (36 %) s nadějí – tato optimistická očekávání však mírně oslabila v porovnání s rokem 2023.
- Více než polovina žáků (56 %) je spokojena s kvalitou vzdělávání ve své škole. Gymnazisté (69 % známkovalo 1 nebo 2) školu hodnotí výrazně příznivěji než studující odborných škol (54 %) nebo učilišť (40 %).
- Nejčastějšími důvody nespokojenosti se školou jsou, že výuka neodpovídá reálnému životu a látka není podávána zábavně. Oproti minulým šetřením posílila kritika negativní atmosféry ve třídě, stále však nepatří mezi nejčastější důvody nespokojenosti.
- Škola by podle žáků a žákyň měla nejčastěji rozvíjet finanční gramotnost, kritické myšlení a schopnost řešit problémy. Kritické myšlení oproti minulým šetřením získává na důležitosti.

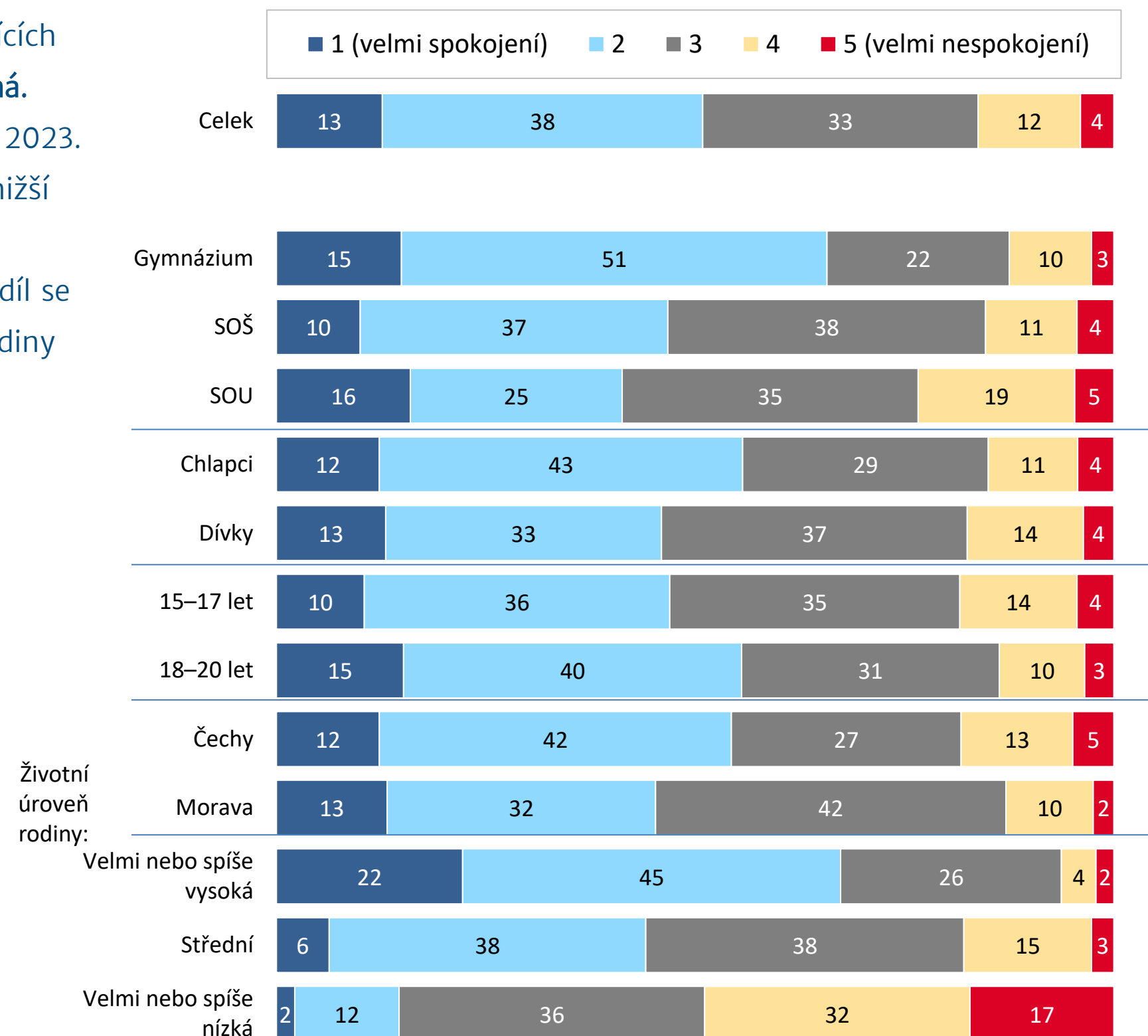
Spokojenost se životem

Polovina žáků a žákyň středních škol se cítí spokojená se životem. Třetina studujících volí střední, neutrální hodnotu. Necelá pětina (16 %) je v životě spíše nespokojená. Aktuální míra spokojenosti se blíží úrovni z let 2020 a 2017 a je vyšší než v roce 2023. Míra spokojenosti je výrazně vyšší mezi studenty gymnázií (66 %), významně nižší naopak mezi uční a učnicemi (41 %). Čtvrtina žáků učilišť se dokonce cítí nespokojeně. Spokojení jsou častěji chlapci a starší studenti. Naopak vysoký podíl se životem nespokojených je mezi studujícími, kteří označují životní úroveň své rodiny za nízkou.

„Vyjádřete na stupnici, jak jste momentálně ve svém životě spokojený/á...“

„Vyjádřete na stupnici, jak jste momentálně ve svém životě spokojený/á...“

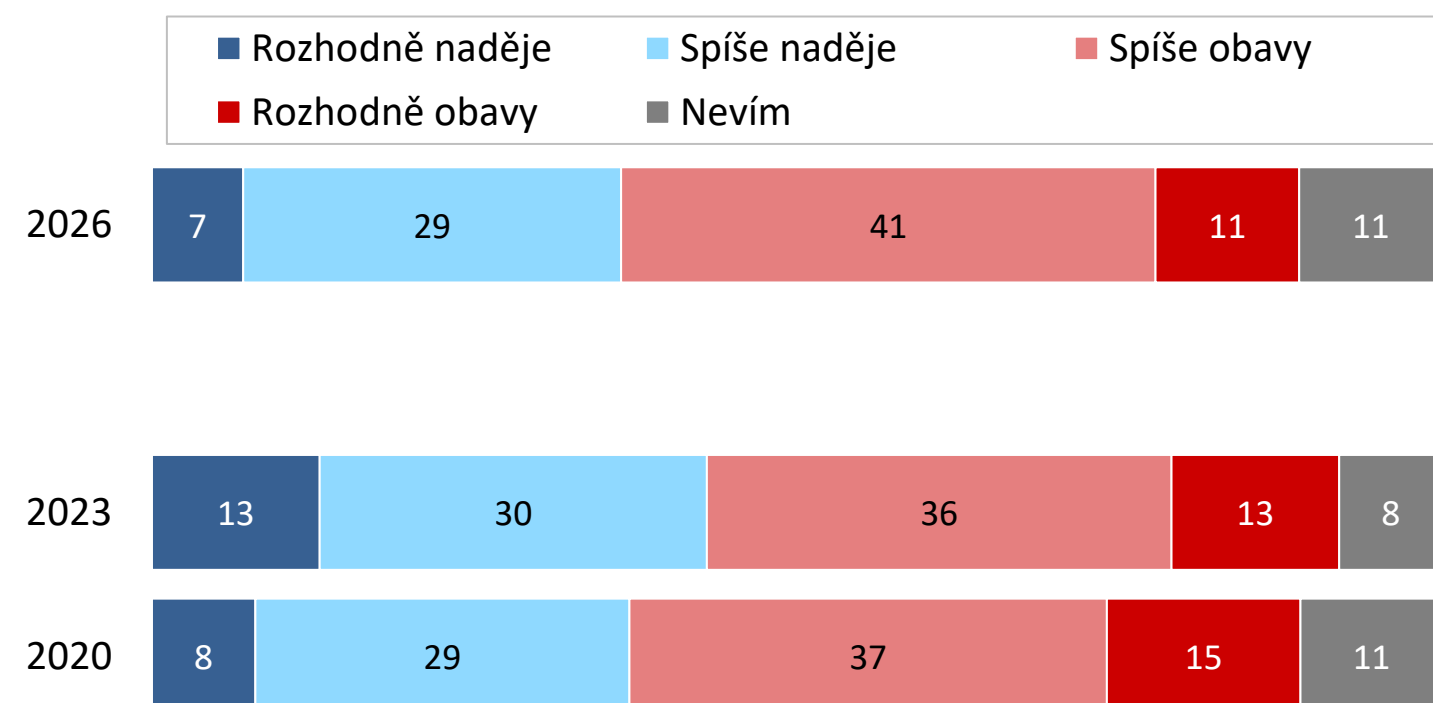
*Vzhledem k nízkému počtu odpovědí jsou výsledky pouze orientační.

Zdroj: STEM pro JSNS, 2026, N = 563, CAWI

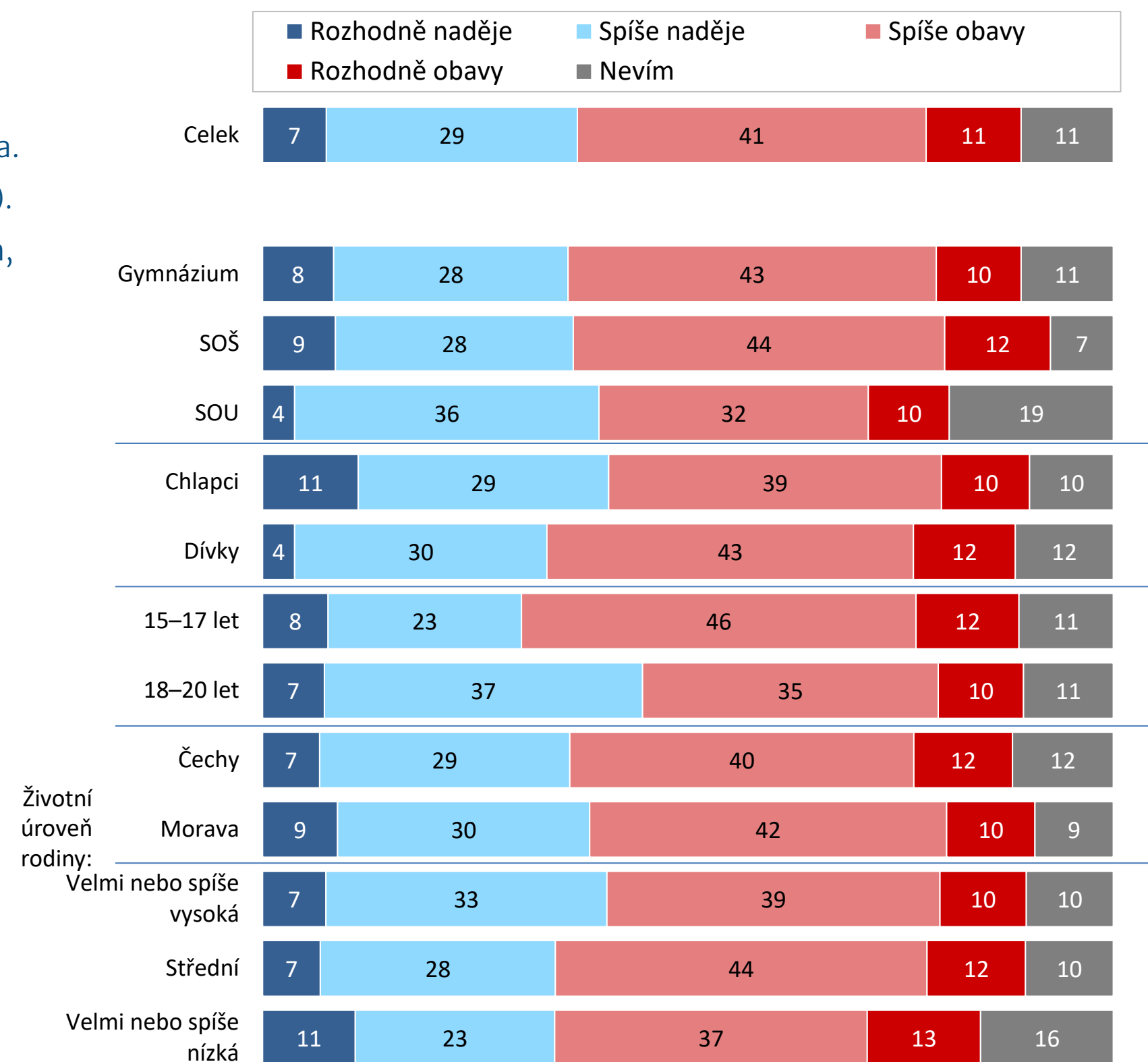
Výhled do budoucna

Polovina studujících (52 %) se dívá do budoucna s obavami. Naopak s nadějí vidí budoucnost 36 % studujících. Desetina zastává nerozhodný postoj. Oproti předchozímu šetření v roce 2023 mírně oslabily optimistické výhledy do budoucna. Obavy do budoucna mají častěji studující ve věku 15 až 17 let (58 %) a dívky (55 %). Méně často jsou pesimisty uční a učnice (42 %), ale zároveň je mezi nimi více těch, kteří zvolili odpověď „nevím“. S nadějí se do budoucna mírně častěji dívají mladí lidé z domácností s vyšší životní úrovní (40 %).

„Člověk se dívá do budoucnosti s obavami nebo s určitými nadějemi.
Co u vás převažuje?“

„Člověk se dívá do budoucnosti s obavami nebo s určitými nadějemi.
Co u vás převažuje?“

*Vzhledem k nízkému počtu odpovědí jsou výsledky pouze orientační.

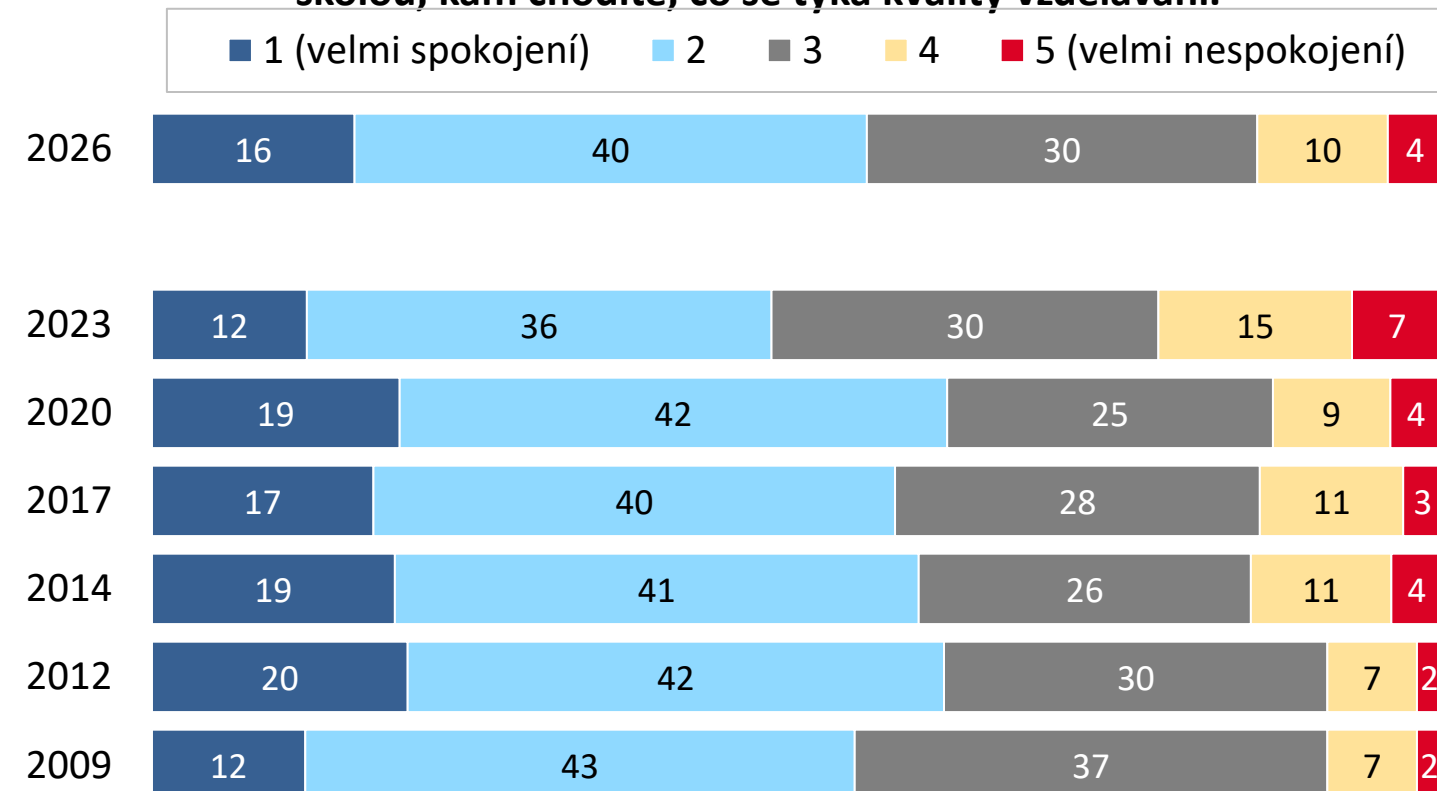
Zdroj: STEM pro JSNS, 2026, N = 563, CAWI

Spokojenost se školou

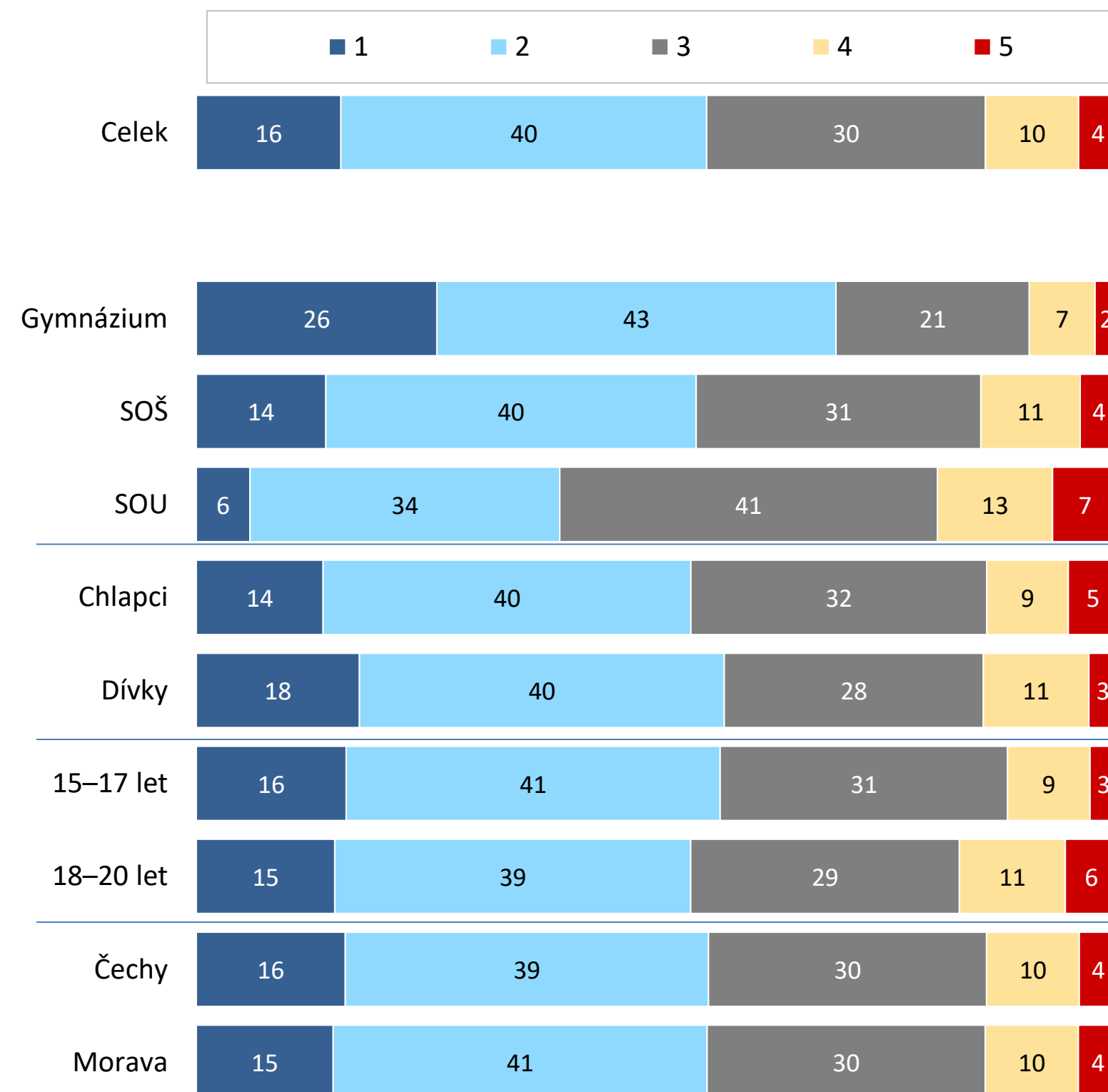
Více než polovina žáků a žákyň středních škol vyjadřuje spokojenost se svou školou, pokud jde o kvalitu vzdělávání. Oproti předchozímu šetření v roce 2023 je podíl těch, kteří škole dali jedničku nebo dvojku, vyšší.

Příznivé známky své škole udělují nejčastěji studenti gymnázií (69 %), naopak u učňů a učnic je podíl jedniček a dvojek (40 %) výrazně nižší a zároveň stejný jako podíl trojek (41 %).

„Ohodnoťte (známkou 1 až 5 jako ve škole) svou spokojenost se školou, kam chodíte, co se týká kvality vzdělávání.“

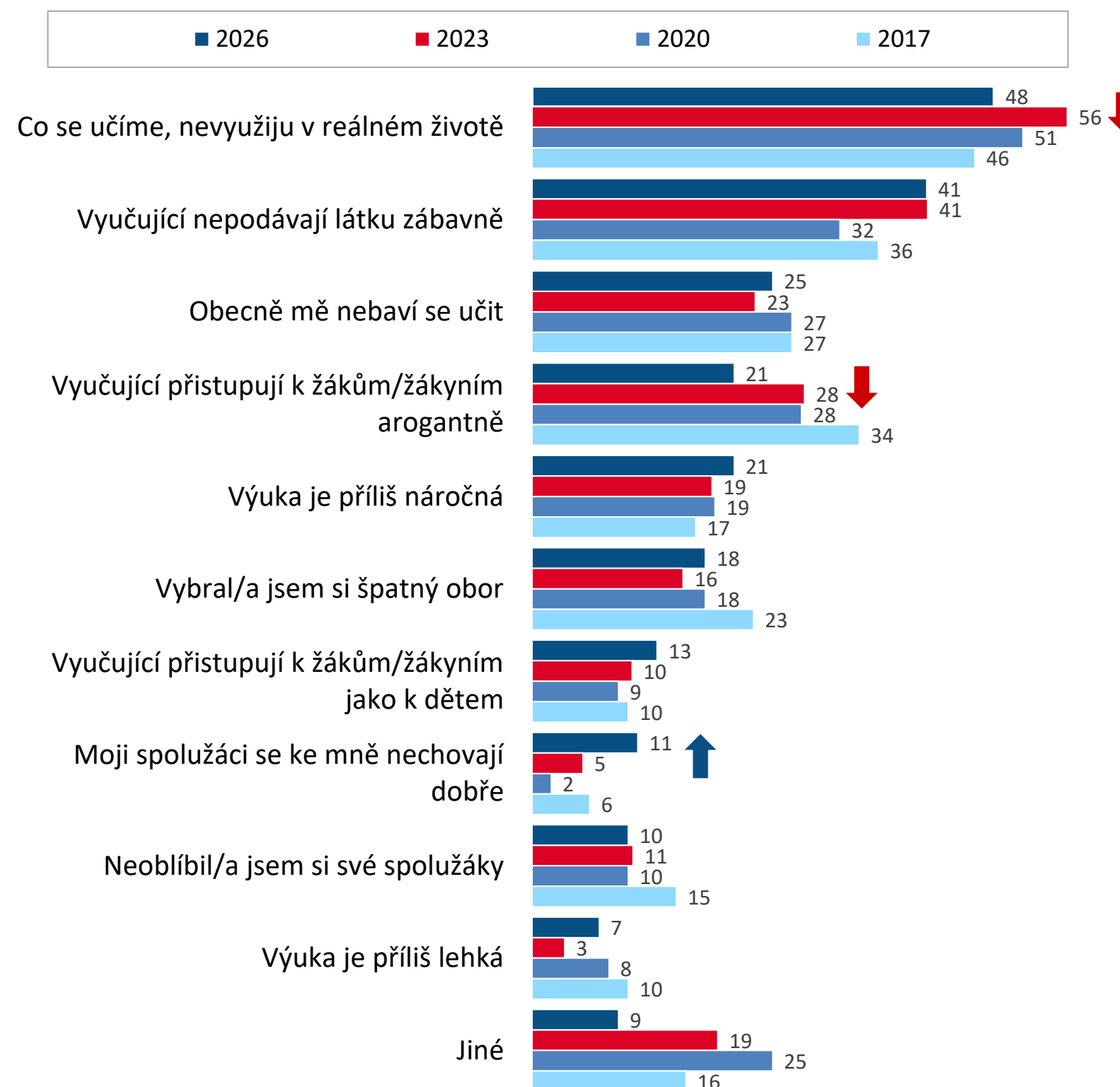
„Ohodnoťte (známkou 1 až 5 jako ve škole) svou spokojenost se školou, kam chodíte, co se týká kvality vzdělávání.“

Důvody nespokojenosti se školou

Studující, kteří svou školu ohodnotili nejlépe trojkou, jsou nejčastěji nespokojeni s tím, že výuka neodpovídá reálným životním potřebám, nebo se způsobem, jak vyučující podávají učivo. Čtvrtinu nespokojených studentů nebaví se učit. Oproti minulým šetřením oslabuje kritika vyučujících kvůli aroganci. Nižší je také podíl kritiky k využitelnosti naučeného v realitě, stále však jde o nejčastější důvod nespokojenosti. Naopak je oproti minulosti častější nespokojenost kvůli negativní atmosféře a chování spolužáků.

„Vyberte, prosím, hlavní důvody, proč jste ve škole nespokojený/á?“ (pouze ti, kteří ohodnotili spokojenost se školou známkou 3, 4, 5; výběr 3 důvodů)

Důvody nespokojenosti se školou

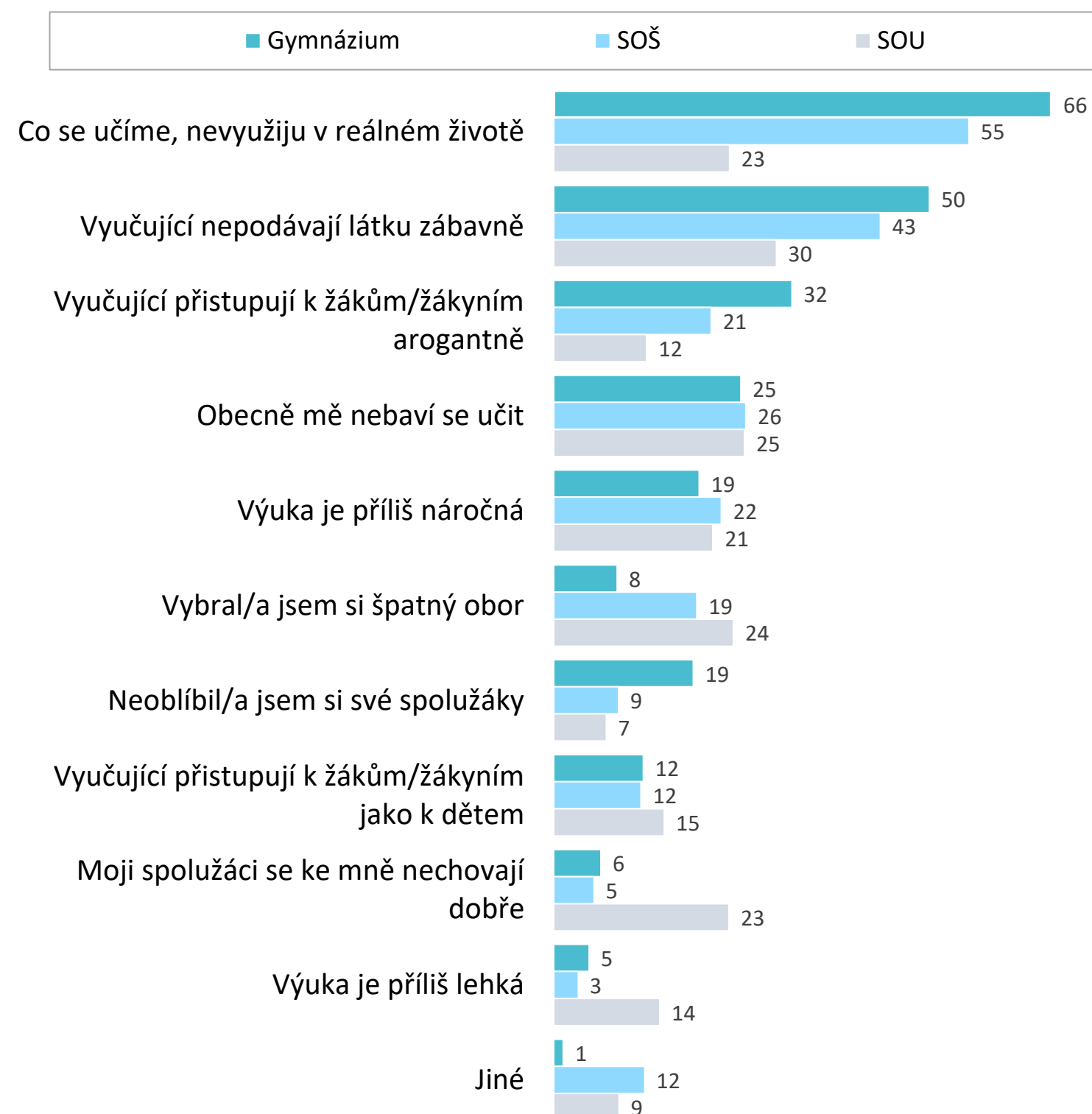
Studující na gymnáziích a odborných školách jsou výrazně častěji než učni a učnice nespokojeni s tím, že výuka neodpovídá reálnému životu, stěžují si na nezáživnou formu a špatný přístup vyučujících.

Mezi učni a učiteli je v porovnání s ostatními častější vyjádření, že si vybrali špatný obor nebo že se k nim spolužáci chovají špatně.

Rozdíly podle typu školy je ovšem třeba brát jako orientační vzhledem k nízkému počtu odpovídajících v jednotlivých skupinách.

Nezjišťujeme významné rozdíly v důvodech nespokojenosti podle věku, pohlaví nebo místa bydliště studujících.

„Vyberte, prosím, hlavní důvody, proč jste ve škole nespokojený/á?“ (pouze ti, kteří ohodnotili spokojenost se školou známkou 3, 4, 5; výběr 3 důvodů)

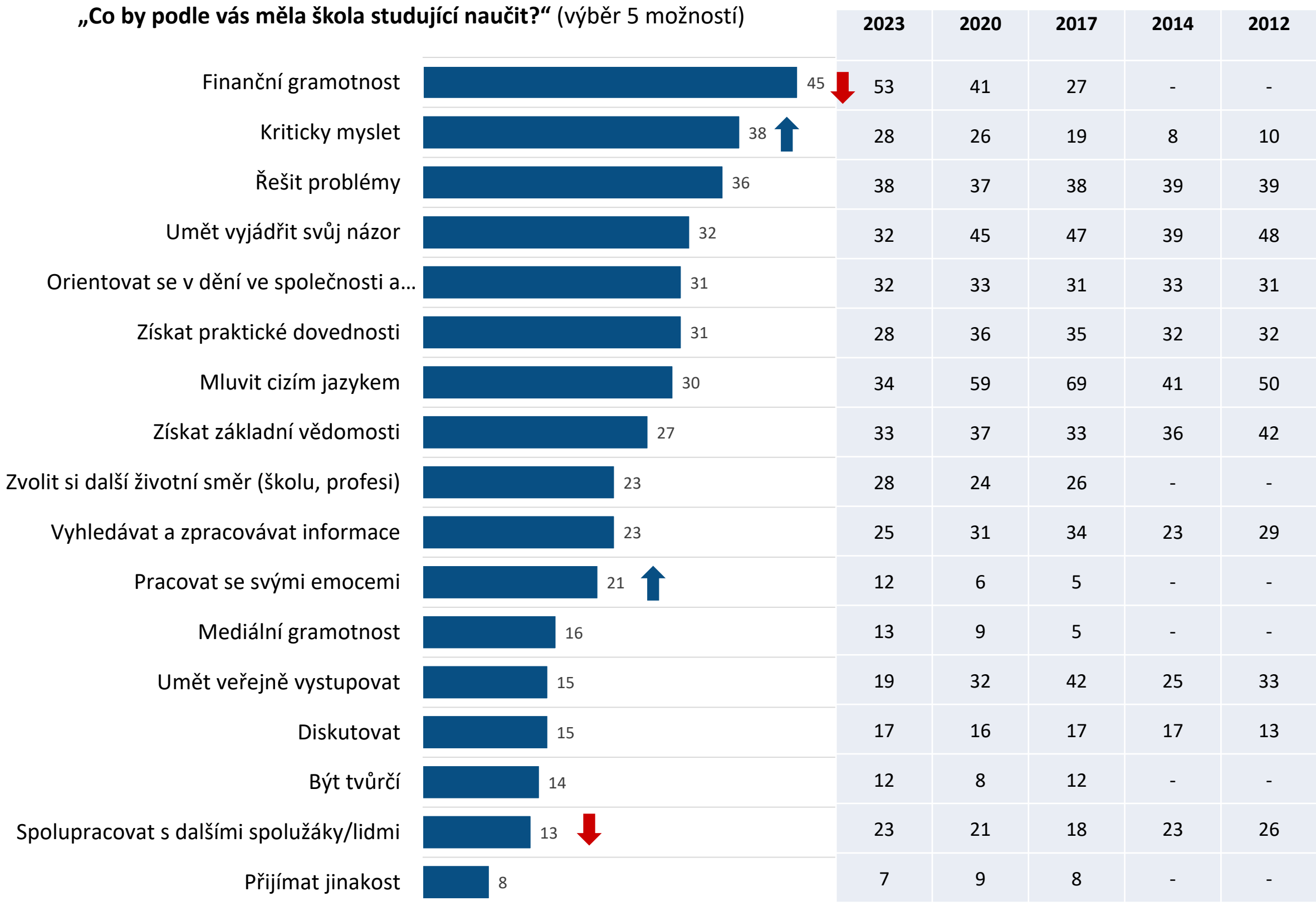
Co by měla škola žáky naučit?

Nejčastěji se studující shodnou, že škola by je měla vzdělat ve **finanční gramotnosti**. Tento vzdělávací cíl ale vybírali méně často než v roce 2023.

Více než třetina považuje za klíčové poslání školy **rozvíjet kritické myšlení nebo schopnost řešit problémy**. Zároveň kritické myšlení získává na důležitosti oproti minulým šetřením.

Necelá třetina označuje za důležité naučit se vyjádřit vlastní názor, orientovat se ve společenském dění, získat praktické dovednosti nebo se naučit cizí jazyk.

Oproti minulým šetřením nyní studující častěji kladou důraz na to, že by uvítali, kdyby je škola naučila pracovat s emocemi.

Rozdíly v pohledu na cíle vzdělávání

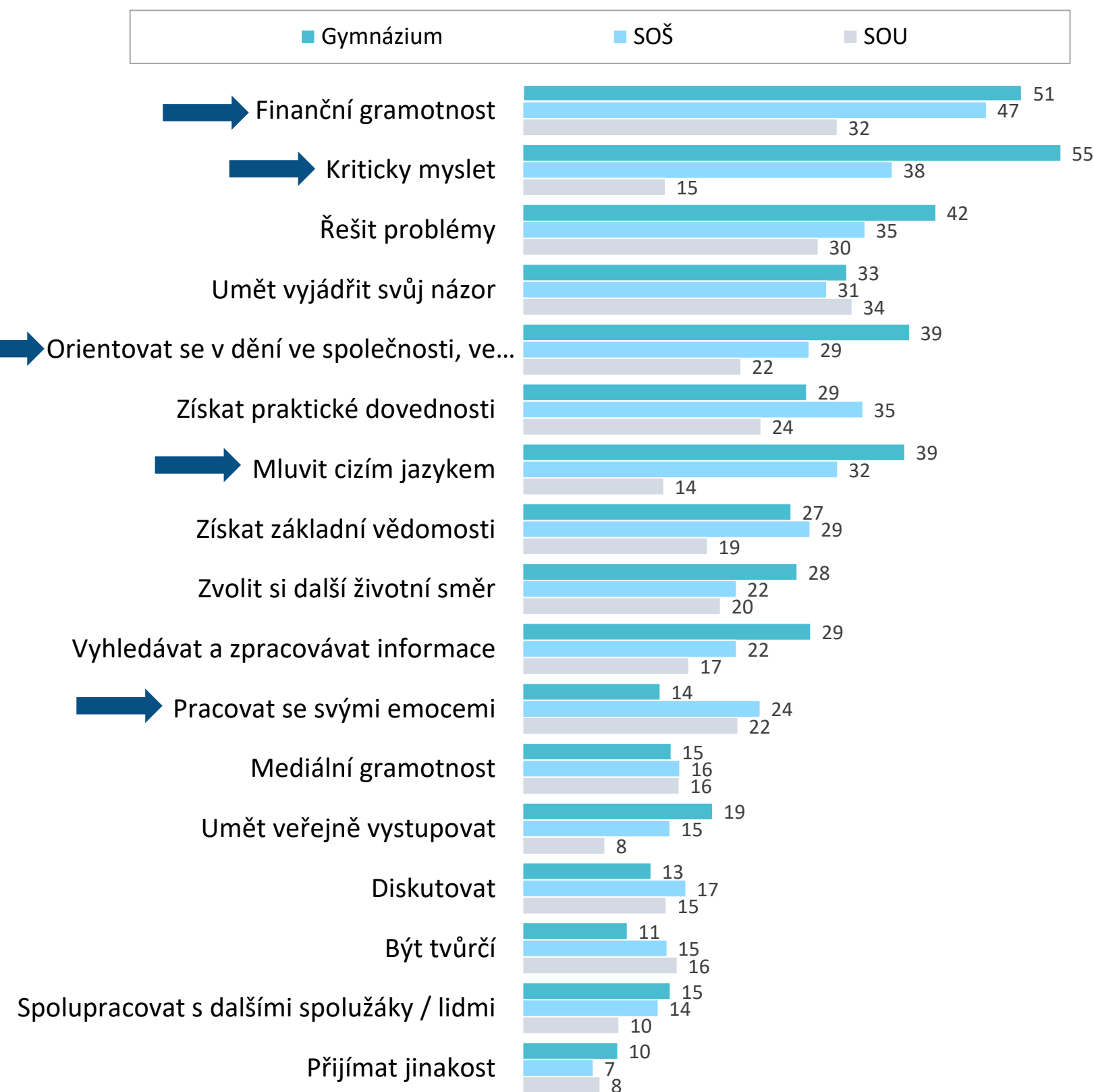
Studující různých druhů škol se v pohledu na to, co by je škola měla naučit, v některých oblastech výrazně odlišují.

Pro studenty a studentky gymnázií je výrazně častěji než u ostatních důležité rozvíjet kritické myšlení (jde u nich o vůbec nejdůležitější oblast), dále získat orientaci v dění ve společnosti nebo ve světě a naučit se cizí jazyk. Naopak méně často v porovnání s ostatními označují za klíčové naučit se pracovat s emocemi.

Pro žáky a žákyně středních odborných škol je častěji než pro ostatní důležité získat praktické dovednosti.

Učni a učnice od školy méně často očekávají znalosti v oblasti finanční gramotnosti, rozvoj kritického myšlení a výuku cizího jazyka.

„Co by podle vás měla škola studující naučit?“ (výběr 5 možností)

Největší problémy místa bydliště, ČR a světa

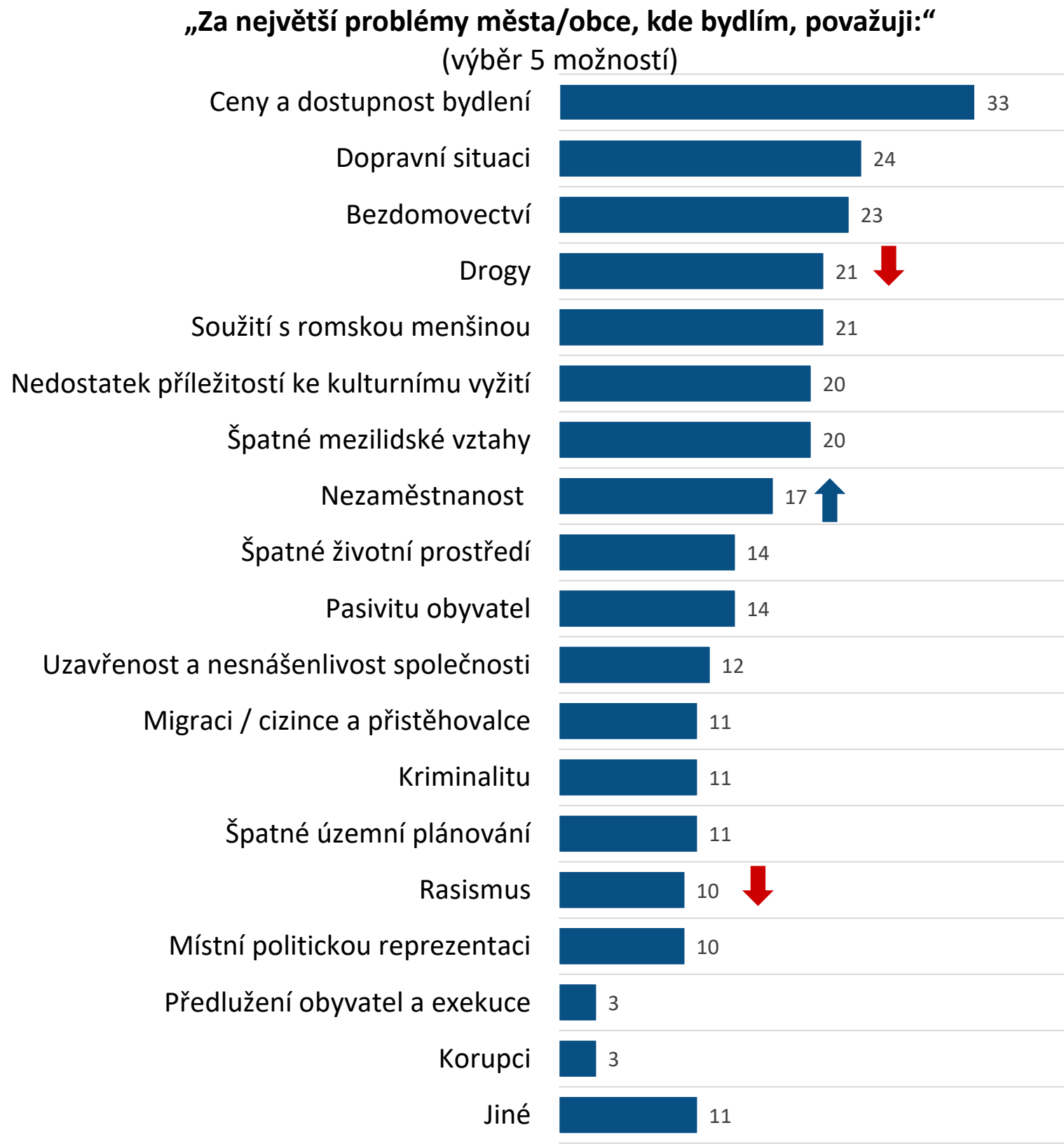
Shrnutí: Největší problémy místa bydliště, ČR a světa

- Studující rozlišují problémy na místní, celostátní a globální úrovni. V obcích a městech je nejčastěji trápí dostupnost bydlení, dopravní situace, bezdomovectví, drogy a soužití s romskou menšinou. Oproti minulým šetřením častěji zmiňují nezaměstnanost, naopak méně často drogy nebo rasismus. Pohled se liší podle typu školy i místa bydliště: gymnazisté častěji řeší bydlení a pasivitu obyvatel, zatímco učni a učnice akcentují drogy, nezaměstnanost, migraci a rasismus. Ve velkých městech dominuje problém bydlení a kriminality, v menších obcích spíše nedostatek kulturního vyžití.
- Na úrovni celé České republiky je dostupnost bydlení jednoznačně největším problémem; uvádí ji polovina studujících. Následují zadluženost země, politická reprezentace, ekonomická situace, drogy a kvalita školství. Gymnazisté častěji upozorňují na bydlení, politiku, demografický vývoj a mediální gramotnost. Učni a učnice výrazně častěji kladou důraz na problémy s drogami nebo na nezaměstnanost (podobně jako u lokálních problémů). Studující odborných škol více řeší zadlužení státu a ekonomickou situaci.
- V otázce problematického soužití s migranty i romskou menšinou převažuje mezi těmi, kteří jej považují za problém, přesvědčení, že hlavní odpovědnost leží na straně těchto skupin. Menší část připisuje odpovědnost české společnosti nebo oběma stranám stejnou měrou.
- Za největší problém současného světa studující jednoznačně nejčastěji označují válečné konflikty. Dále jako nejzávažnější problémy světa označují změnu klimatu, dezinformace, terorismus, stav životního prostředí a rychlý rozvoj umělé inteligence. Dívky citlivěji vnímají klimatickou změnu, životní prostředí a AI, chlapci častěji akcentují terorismus a migraci. Učni a učnice méně často zmiňují války či globální oteplování, více naopak drogy, nemoci a chudobu v rozvojových zemích.

Největší problémy města, obce

Z předloženého seznamu měli studující možnost vybrat až 5 problémů, které vidí jako nejpalčivější problémy jejich obce či města. Do výběru se nejčastěji dostala otázka **dostupnosti bydlení**, kterou jako závažný problém vidí třetina studujících (33 %). Dále jako velký místní problém studující často označují **dopravní situaci** v obci či městě (24 %), **bezdomovectví** (23 %), **drogovou problematiku** (21 %) nebo **soužití s romskou menšinou** (21 %).

Oproti minulým vlnám šetření nyní studující častěji jako místní problém označují **nezaměstnanost**, naopak méně často **drogy** nebo **rasismus**, případně **soužití s romskou minoritou** nebo **migraci**.

2023	2020	2017	2014	2012	2009
-	-	-	-	-	-
26	36	33	27	29	39
29	24	24	27	25	29
32	24	32	40	34	36
28	25	34	49	47	45
23	29	29	31	36	47
20	26	35	33	28	35
9	10	20	26	28	28
13	18	27	26	25	30
12	17	20	-	-	-
14	13	19	-	-	-
17	10	20	26	28	28
14	12	21	29	26	26
10	12	10	-	-	-
17	13	13	12	14*	17*
11	17	15	17	19	17
5	4	8	-	-	-
4	6	8	12	14	10
19	15	13	20	8	8

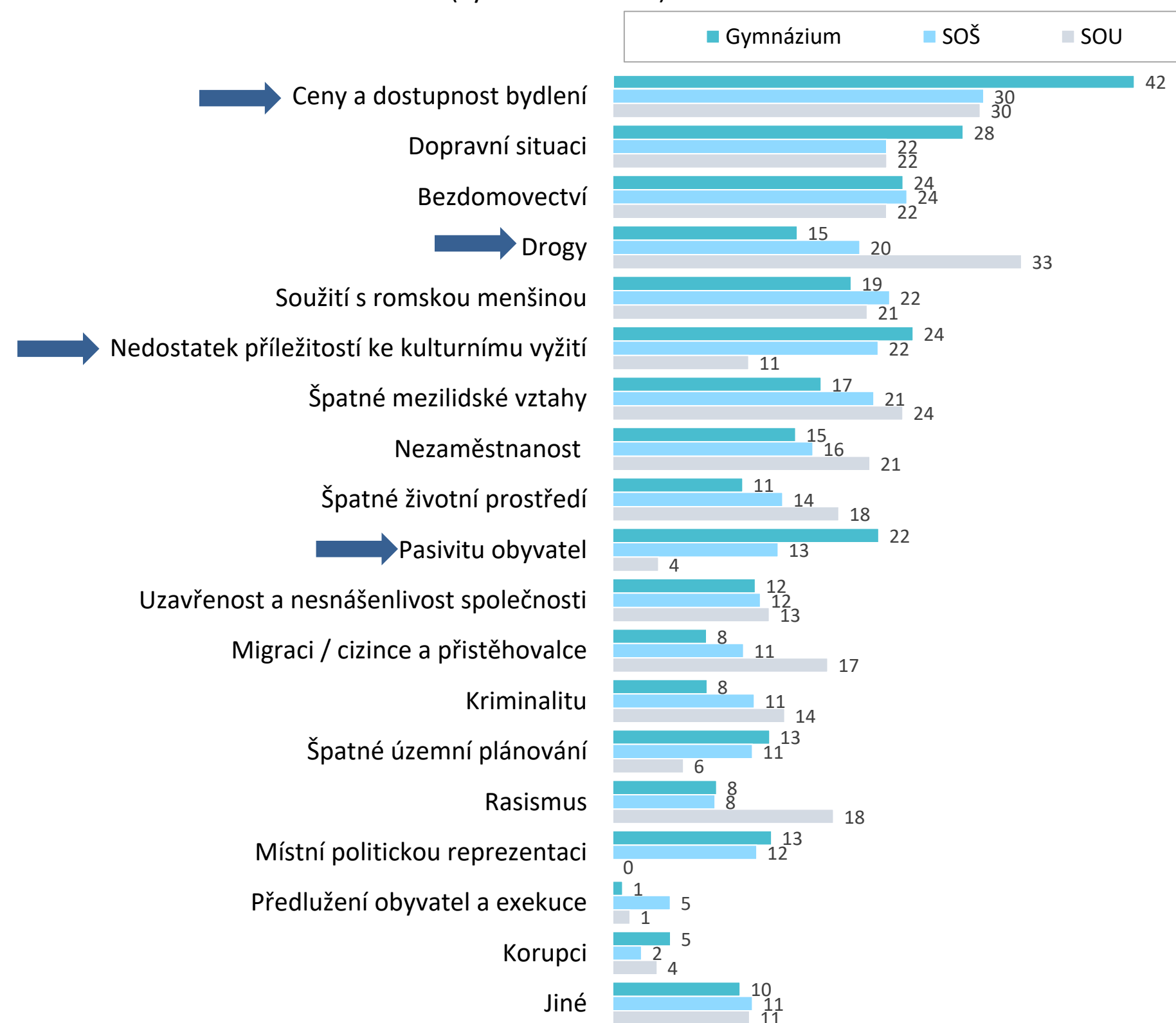
*2009, 2012: Rasismus a xenofobie.

Rozdíly v pohledu na místní problémy

Studenti a studentky gymnázií jasně častěji vnímají jako místní problém otázku cen a dostupnosti bydlení, dále také pasivitu obyvatel. Učni a učnice výrazně častěji vidí problém v drogové problematice, představuje u nich vůbec nejčastěji vybranou oblast. Citlivěji také vnímají problém nezaměstnanosti, dále otázku migrace nebo rasismu, naopak méně často je trápí nedostatek příležitostí ke kulturnímu vyžití, místní politická reprezentace nebo pasivita obyvatel.

Doplňme, že dostupnost bydlení představuje problém častěji pro starší studenty (18–20 let: 39 %, 15–17 let: 29 %). Soužití s romskou menšinou je častěji problémem pro chlapce (25 %) než dívky (17 %), naopak nezaměstnanost více trápí dívky (20 %) než chlapce (13 %).

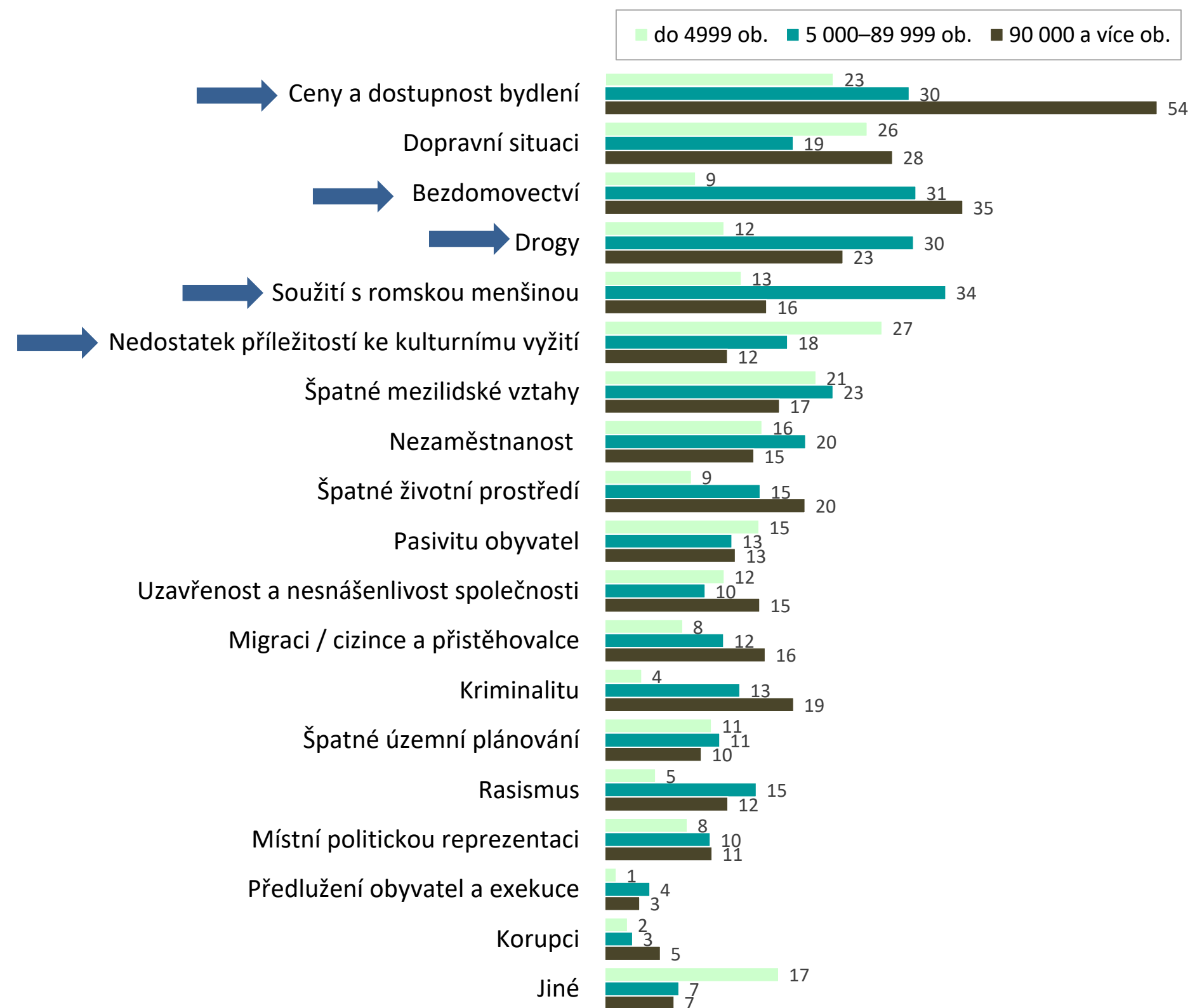
„Za největší problémy města/obce, kde bydlím, považuji:“
(výběr 5 možností)

Rozdíly v pohledu na místní problémy

Významnou roli v pohledu na místní problémy hraje velikost obce nebo města, kde studující bydlí. Pro obyvatele velkých měst je jednoznačně nejpalčivějším problémem dostupnost bydlení. Častěji než ostatní také za problém označují míru kriminality. Pro studující z měst od 5 do 90 tisíc obyvatel je častěji než pro ostatní problémem soužití s romskou menšinou nebo drogy, případně rasismus. Pro studující z menších obcí (do 5 tis. obyvatel) je častěji problémem dostupnost kultury, naopak výrazně méně často bezdomovectví nebo drogy.

„Za největší problémy města/obce, kde bydlím, považuji:“ (výběr 5 možností)

Největší problémy Česka

Otázka dostupného bydlení je v pohledu studujících jednoznačně největším problémem současného Česka, do výběru ji zařadila polovina studentů a studentek (52 %).

Jako závažné problémy dále studující označují zadluženost země (29 %), politickou reprezentaci (29 %), ekonomickou situaci v zemi (25 %), drogy (23 %) nebo nekvalitní školství a vzdělávání (22 %).

Téměř pětina upozorňuje na problém duševního zdraví (18 %), dále špatné mezilidské vztahy (17 %) nebo problematický demografický vývoj (17 %).

Mezi oblasti, které jen malý podíl studujících označuje za problémy, patří dostupnost zdravotní péče (4 %), znevýhodněné postavení mužů (4 %) či vymahatelnost práva (5 %).

Vzhledem k úpravám dotazovaných položek není možné přímé srovnání s předchozími šetřeními. Jen orientačně je možné uvést, že méně naléhavě je oproti roku 2023 vnímáno zadlužení nebo ekonomická situace v ČR, dále pak dopady války na Ukrajině.

„Nyní se, prosím, odpoutejte od problémů vaší obce/města a zamyslete se nad problémy ČR jako celku.

Za největší problém České republiky považují:“ (výběr 5 možností)

Rozdíly v pohledu na problémy ČR

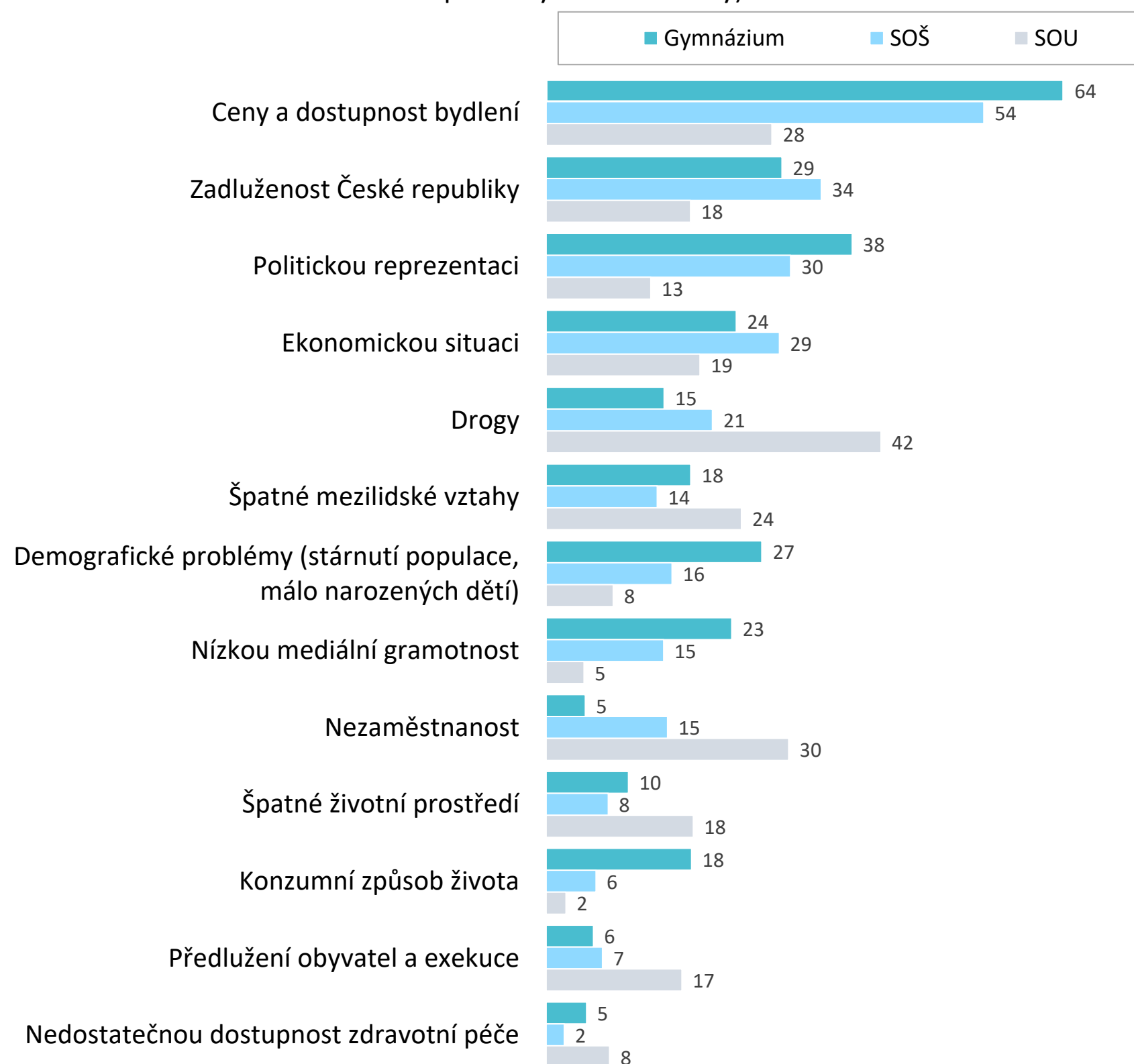
Vzhledem k vysokému počtu sledovaných oblastí zobrazujeme pro přehlednost pouze ty oblasti, kde je mezi studujícími různých typů škol významně odlišný pohled.

Studenti a studentky gymnázií (podobně jako u místních problémů) nejčastěji jako problém označují dostupnost bydlení. Častěji je pro ně dále problémem politická reprezentace, demografický vývoj nebo nízká mediální gramotnost.

Učni a učnice výrazně častěji za největší problém naší země označují drogy nebo nezaměstnanost, případně špatné mezilidské vztahy nebo předlužení obyvatel či exekuce.

Studenti a studentky odborných škol citlivěji vnímají otázku zadlužení naší země, respektive ekonomickou situaci.

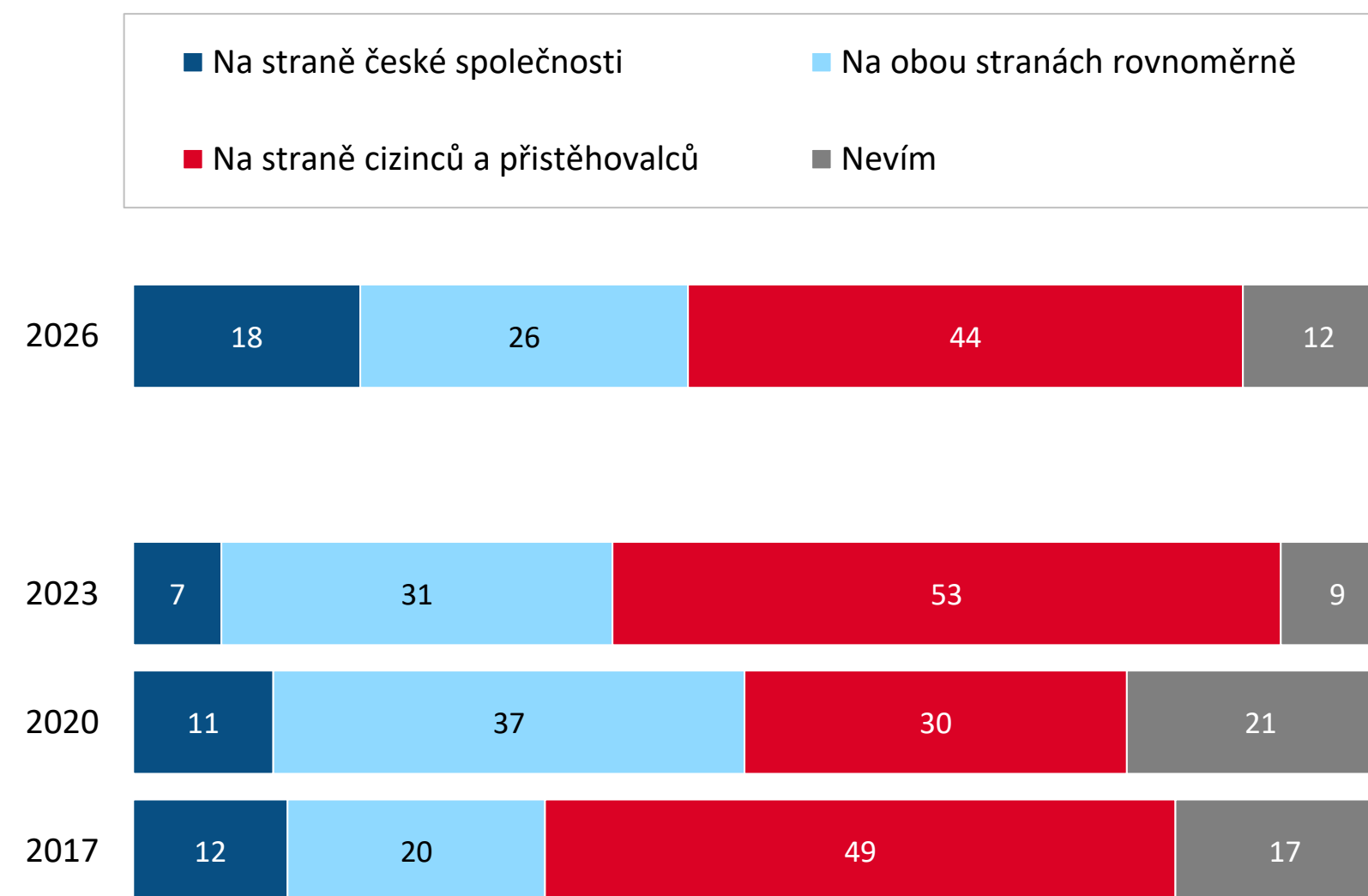
„Za největší problém České republiky považují:“ (výběr 5 možností, zobrazeny pouze významné rozdíly)

Soužití s cizinci a přistěhovalci

Studující, kteří považují za problém soužití s cizinci nebo migranty, vidí častěji **problém na straně cizinců** (44 %). Necelá pětina příčinu spatřuje na straně české společnosti. Čtvrtina si myslí, že obě strany na tom mají podobný podíl, přičemž zastoupení tohoto názoru mezi studujícími je nižší než v předchozích šetřeních. Snížil se ale i podíl těch, kteří vinu připisují cizincům (oproti roku 2023 o 9 p. b.), naopak vyšší než v minulosti je podíl těch, kteří spatřují příčinu na straně české společnosti (oproti roku 2023 o 11 p. b.).

„Soužití s CIZINCI A PŘISTĚHOVALCI ve vaší obci či v ČR považujete za problematické. Hlavní příčiny problémů v tomto soužití spatřujete:“*

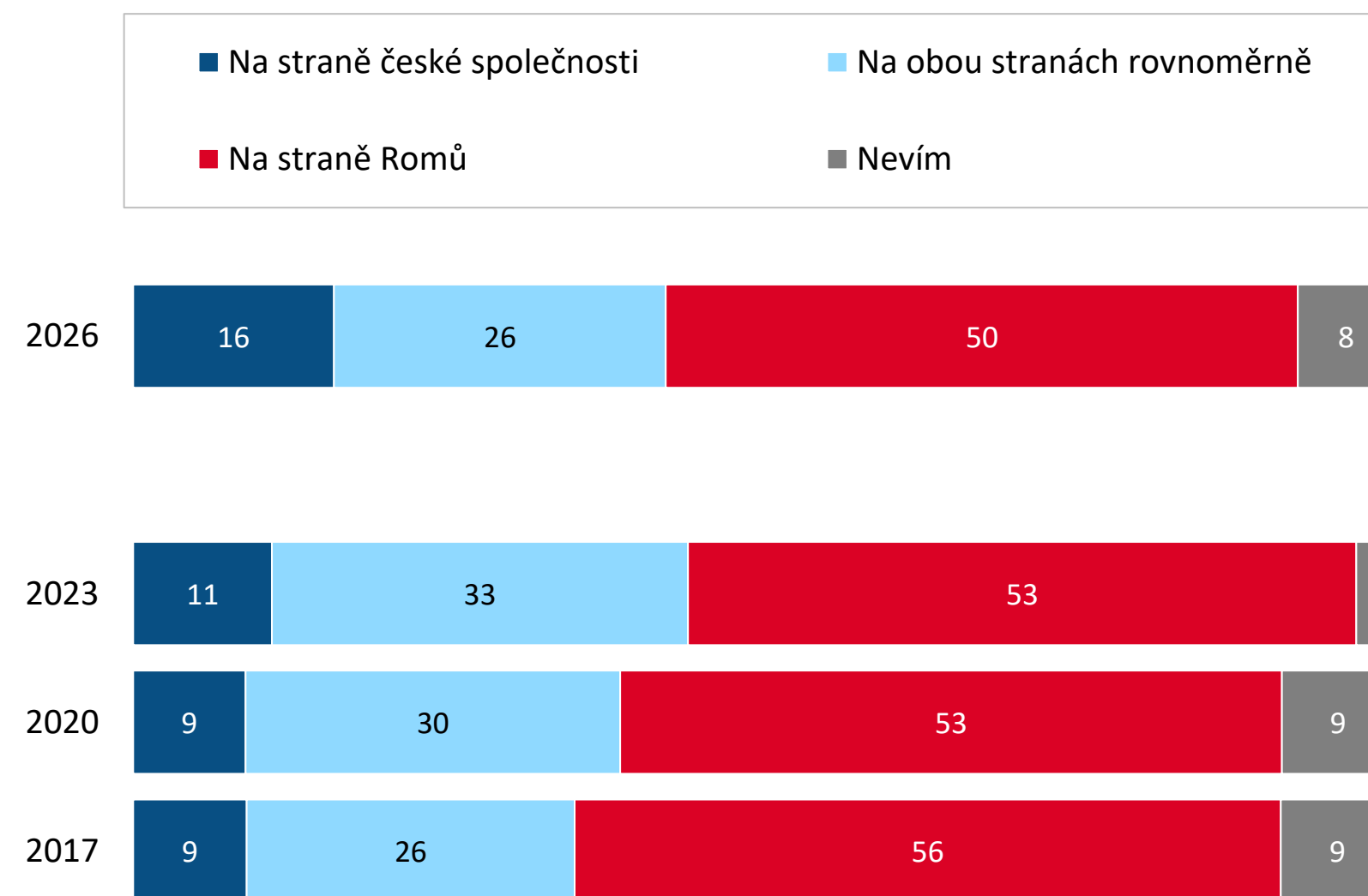

*Pouze ti, kteří vidí soužití s cizinci a přistěhovalci jako problematické (N = 108).

Soužití s romskou menšinou

Při posouzení příčiny problematického soužití s romskou menšinou se ti studenti a studentky, kteří to vidí jako problém, nejčastěji přiklání k **odpovědnosti romské minority** za tyto problémy. Zastoupení tohoto názoru je napříč šetřeními stabilní. Čtvrtina studentů a studentek se domnívá, že obě strany na tom mají podobný podíl. Oproti minulým šetřením je mírně častější názor, že za problémy může česká majorita, ale stále je tento názor jasně menšinový.

„Soužití s ROMSKOU MENŠINOU ve vaší obci či v ČR považujete za problematické. Hlavní příčiny problémů v tomto soužití spatřujete:“*

*Pouze ti, kteří vidí soužití s romskou menšinou jako problematické (N = 149).

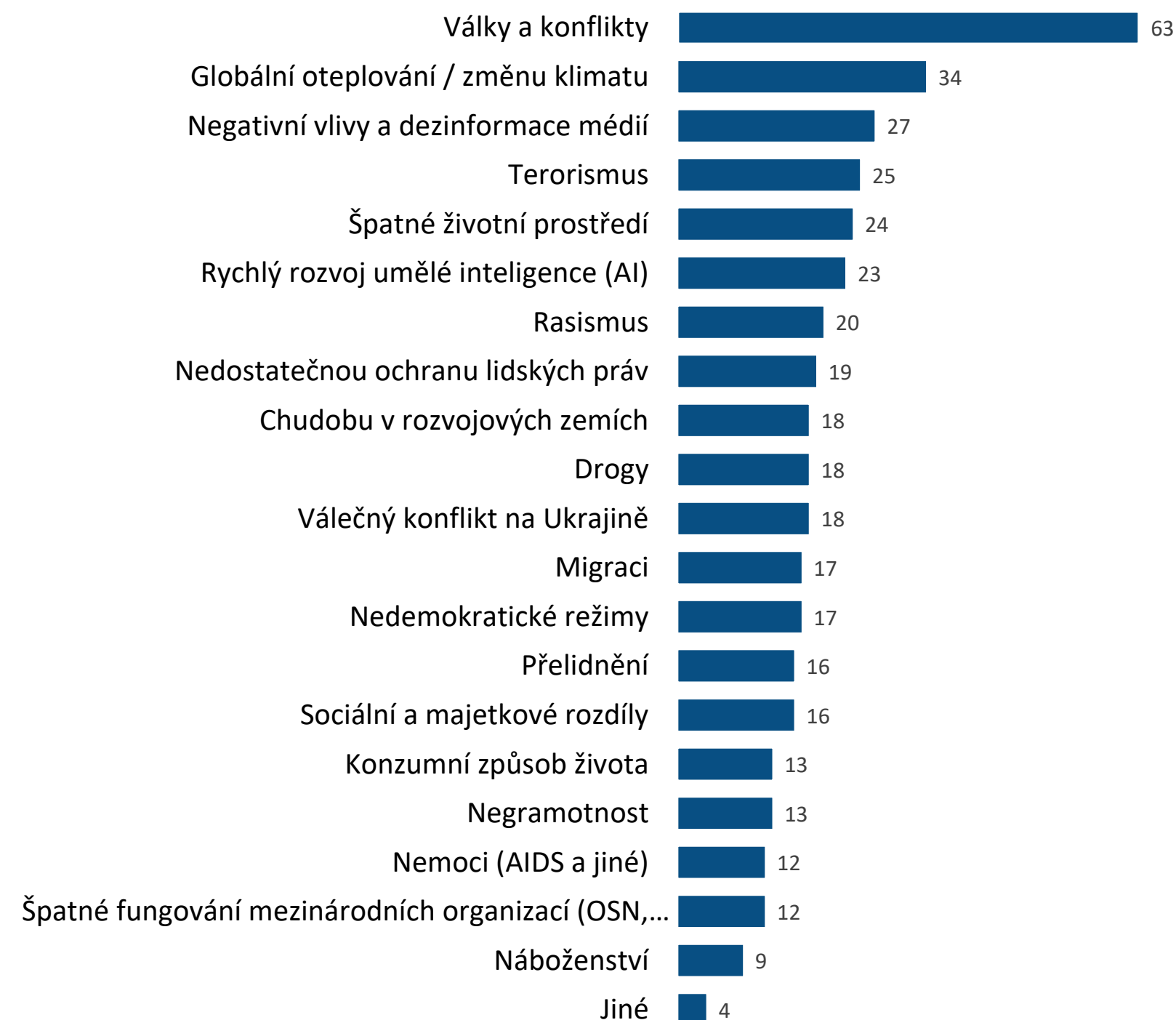
Největší problémy světa

Třípětinová většina studujících (63 %) za největší problém současného světa označila **válečné konflikty**. Pro třetinu je zásadním problémem **globální oteplování** (34 %), pro čtvrtinu **dezinformace médií** (27 %), **terorismus** (25 %), **špatné životní prostředí** (24 %) nebo **rychlý rozvoj umělé inteligence** (23 %).

Naopak jen nízký podíl studujících z předloženého seznamu vybral jako největší světový problém náboženství (9 %), špatné fungování mezinárodních organizací (12 %) nebo nemoci (12 %).

Podobně jako u problémů ČR došlo i u celosvětových problémů k aktualizaci dotazovaných oblastí, která neumožňuje přímé srovnání s předchozími šetřeními. Stále ale platí, že válečné konflikty jsou z pohledu studentů a studentek nejčastěji největším světovým problémem. Oproti minulému šetření je častěji za problém označována ochrana lidských práv, naopak migraci, nemoci nebo negramotnost za největší problém světa studenti označují méně často.

„Nyní se, prosím, odpoutejte od problémů České republiky a zamyslete se nad problémy celosvětovými. Za největší problémy současného světa považují:“ (výběr 5 možností)

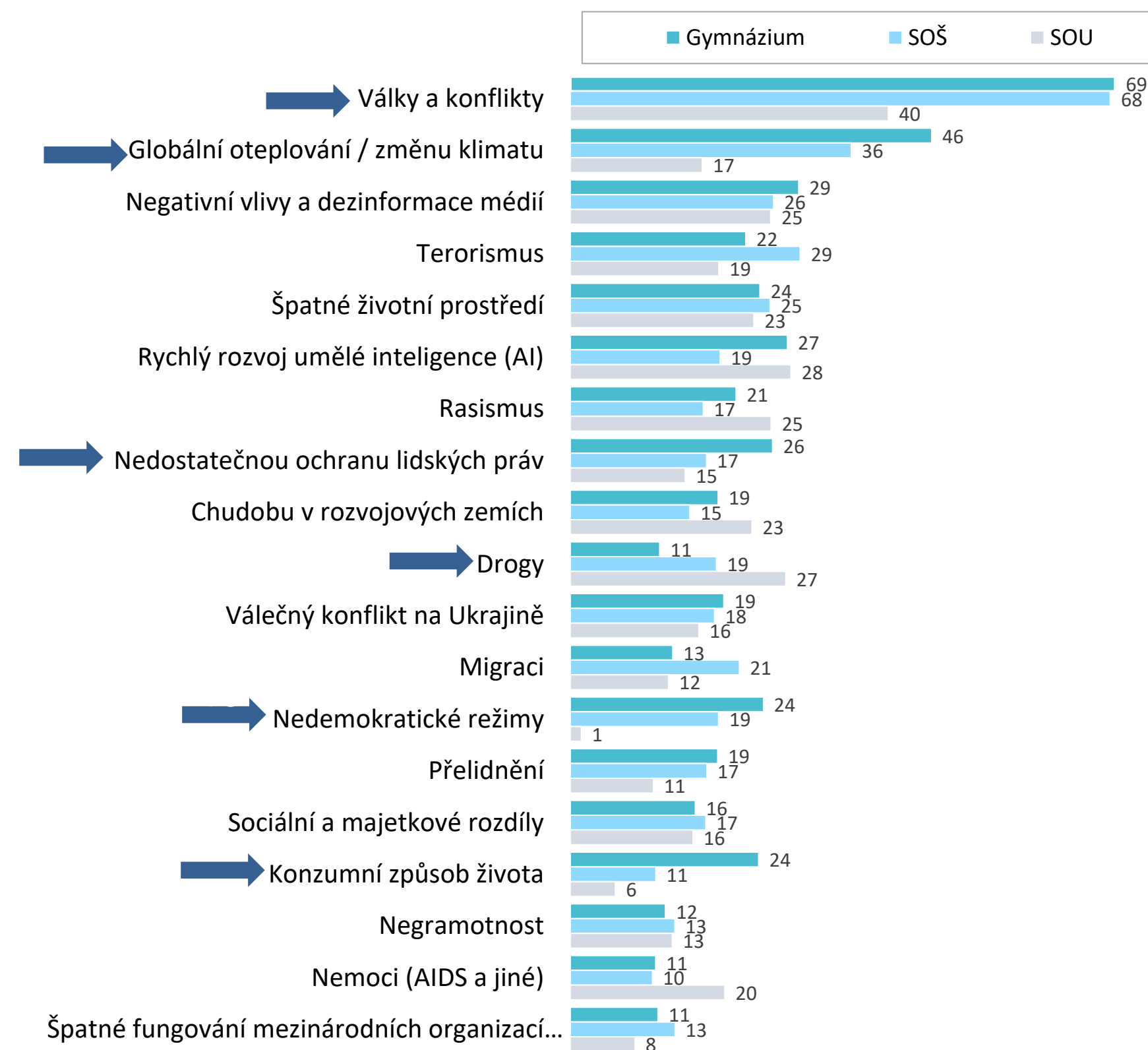

Rozdíly v pohledu na světové problémy

Učni a učnice v porovnání s ostatními méně často označují za největší problém současného světa války, globální oteplování, nedemokratické režimy nebo konzumní způsob života. Naopak citlivěji vnímají problém užívání drog, dále také nemoci nebo chudobu v rozvojových zemích. Studující odborných škol častěji než ostatní vidí jako problém terorismus nebo migraci, naopak méně často rozvoj AI. U gymnazistů je oproti ostatním častější důraz na změnu klimatu, nedostatečnou ochranu lidských práv nebo konzumní způsob života, méně často jako globální problém označují drogy.

Dívky častěji než chlapci vidí jako problém změnu klimatu (40 % vs. 29 %) nebo špatné životní prostředí (29 % vs. 20 %), dále také rychlý rozvoj AI (30 % vs. 17 %). Chlapci naopak označují jako problém častěji terorismus (30 % vs. 17 %) nebo migraci (21 % vs. 13 %).

„Za největší problémy současného světa považují:“ (výběr 5 možností)

Angažovanost

Shrnutí: Angažovanost

- Necelá polovina žáků a žákyň (44 %) věří, že může ovlivnit řešení problémů ve svém okolí, avšak jen menšina se skutečně aktivně zapojuje. Čtvrtina (28 %) sice svému vlivu moc nevěří, ale přesto se chce o něco pokusit. Více než čtvrtina (29 %) zastává pasivní postoj z přesvědčení, že to nemá smysl. Tento postoj je častější mezi uční a učnicemi.
- Nejběžnější formou zapojení je **podpis online petice** (třetina studujících). **Účast na demonstraci nebo diskusi** uvádí přibližně pětina. Osobní podpis petice nebo komunitní aktivity s vrstevníky jsou méně časté (a v čase oslabují).
- **Hlavním důvodem malé angažovanosti mladých lidí je podle studujících nejčastěji přemíra vlastních problémů a nedostatek času.** Třetina žáků také zmiňuje obavy z posměchu vrstevníků.
- Kariéru politika si neumí představit 78 % studujících, členství v politické straně odmítá dokonce 82 %. **Zájem o přímé politické zapojení je dlouhodobě nízký a neměnný.**

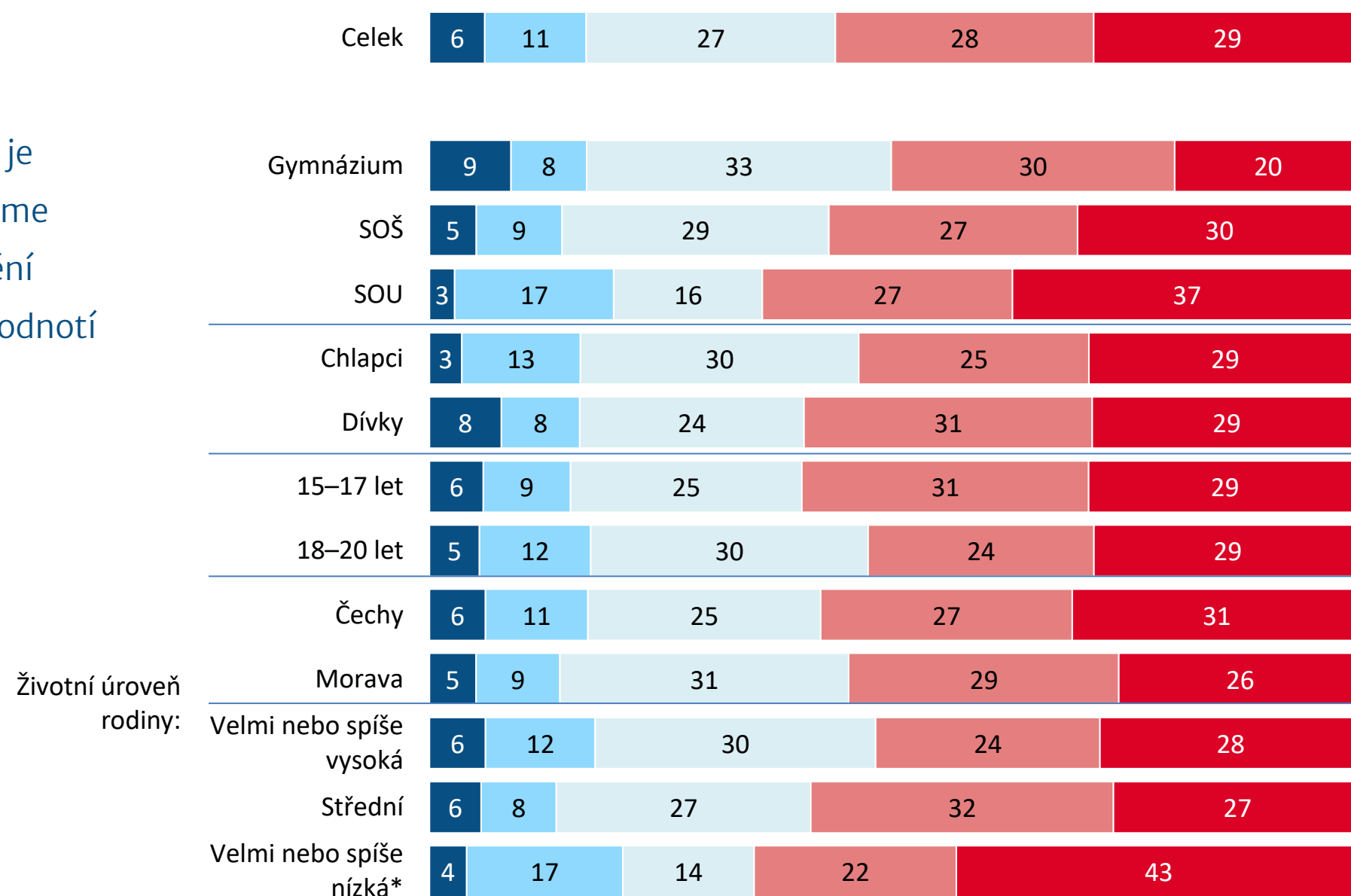
Možnost ovlivnit řešení problémů

Necelá polovina žáků a žákyň středních škol (44 %) má pocit, že může řešení problémů v obci nebo v naší zemi ovlivnit, ale jen menší část se chystá aktivně zapojit nebo již něco dělá. Čtvrtina sice svému vlivu moc nevěří, ale přesto se chce o něco pokusit. Podobný podíl se ale přiklání k pasivitě vycházející z přesvědčení, že stejně nemají šanci vůbec něco ovlivnit. Podíl takto smýšlejících žáků je vyšší mezi uční a učnicemi.

Mírně vyšší podíl těch, kteří věří v možnost vlastní aktivitou něco změnit, je mezi chlapci nebo studenty staršími 18 let. Významné rozdíly nepozorujeme mezi studujícími z obcí různé velikosti. Naopak výraznou roli hraje zajištění domácnosti studujících: žáci a žákyně, kteří životní úroveň domácnosti hodnotí jako nízkou, jsou výrazně častěji přesvědčeni, že nemůžou nic ovlivnit a nechtějí to ani zkusit, což je důležité zjištění.

„Zamyslete se, prosím, opět nad problémy, které vidíte ve vaší obci a v České republice. Máte pocit, že můžete něco vlastní aktivitou ovlivnit?“

- Můžu něco ovlivnit a už se o to snažím
- Můžu něco ovlivnit a chystám se něco udělat
- Mám pocit, že můžu něco ovlivnit, ale zatím se k tomu nechystám
- Nemůžu nic moc ovlivnit, ale stejně chci zkusit něco udělat
- Nemůžu nic ovlivnit ani nic nechci udělat

*Vzhledem k nízkému počtu odpovědí jsou výsledky pouze orientační.

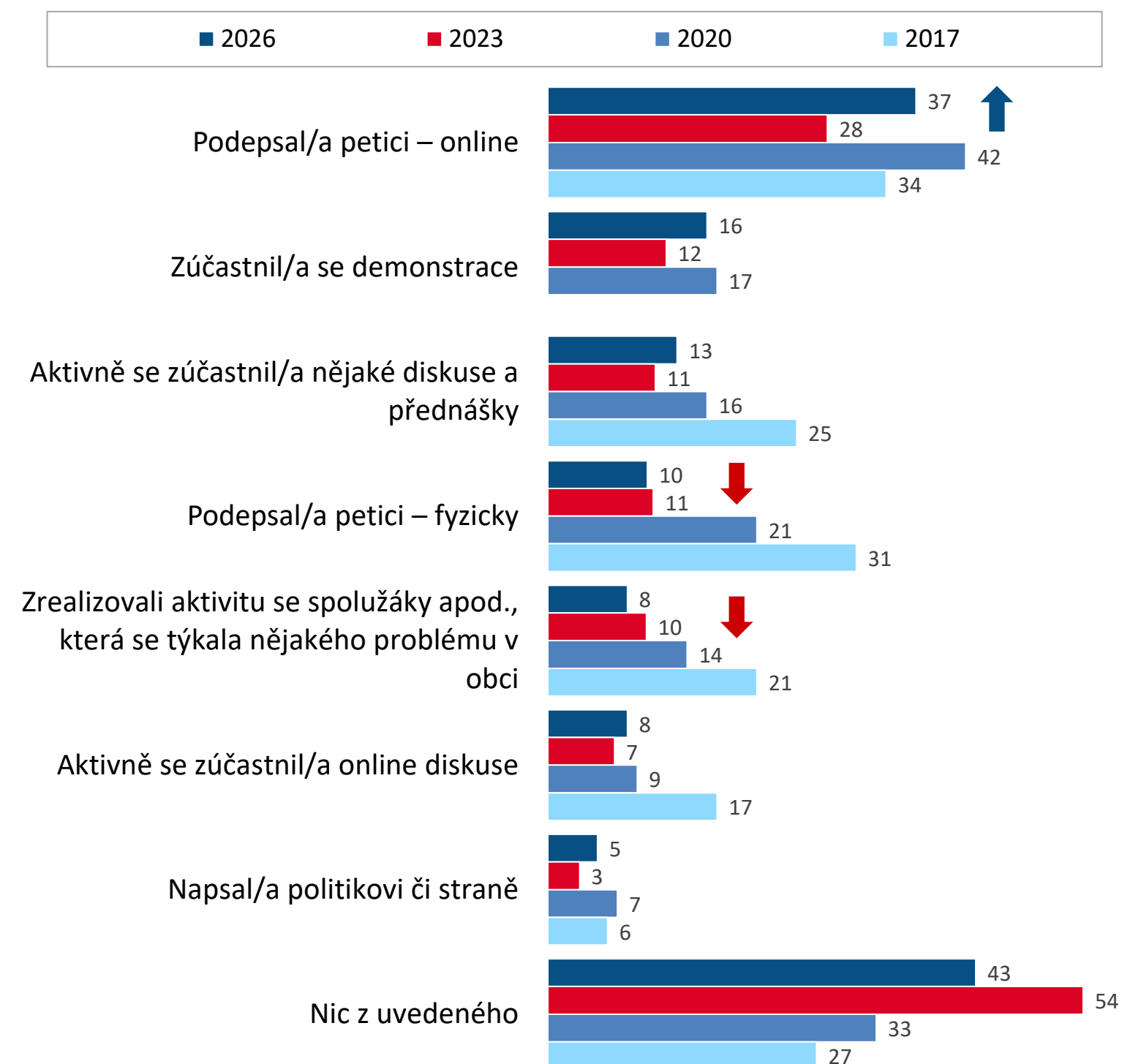
Zdroj: STEM pro JSNS, 2026, N = 563, CAWI

Formy zapojení

Z nabízených forem aktivního přístupu k řešení problémů je mezi studujícími nejčastější **podpis online petice**, kterou uvedla více než třetina mladých lidí. Téměř pětinový podíl studujících deklaroval, že **se zúčastnili demonstrace** nebo méně často **diskuse či přednášky**. Desetina někdy podepsala petici fyzicky, podobný podíl studentů a studentek uvedl, že zrealizovali akci v obci s vrstevníky nebo aktivně participovali na online diskusi. Ovšem podíl těch, kteří realizovali aktivitu v obci nebo fyzicky podepsali petici, dlouhodobě klesá.

Více než dvě pětiny žáků a žákyň středních škol se neúčastnily žádné z uvedených aktivit.

„Už jste někdy ohledně nějakého problému ve vaší obci či v České republice...“

Zdroj: STEM pro JSNS, 2026, N = 563, CAWI

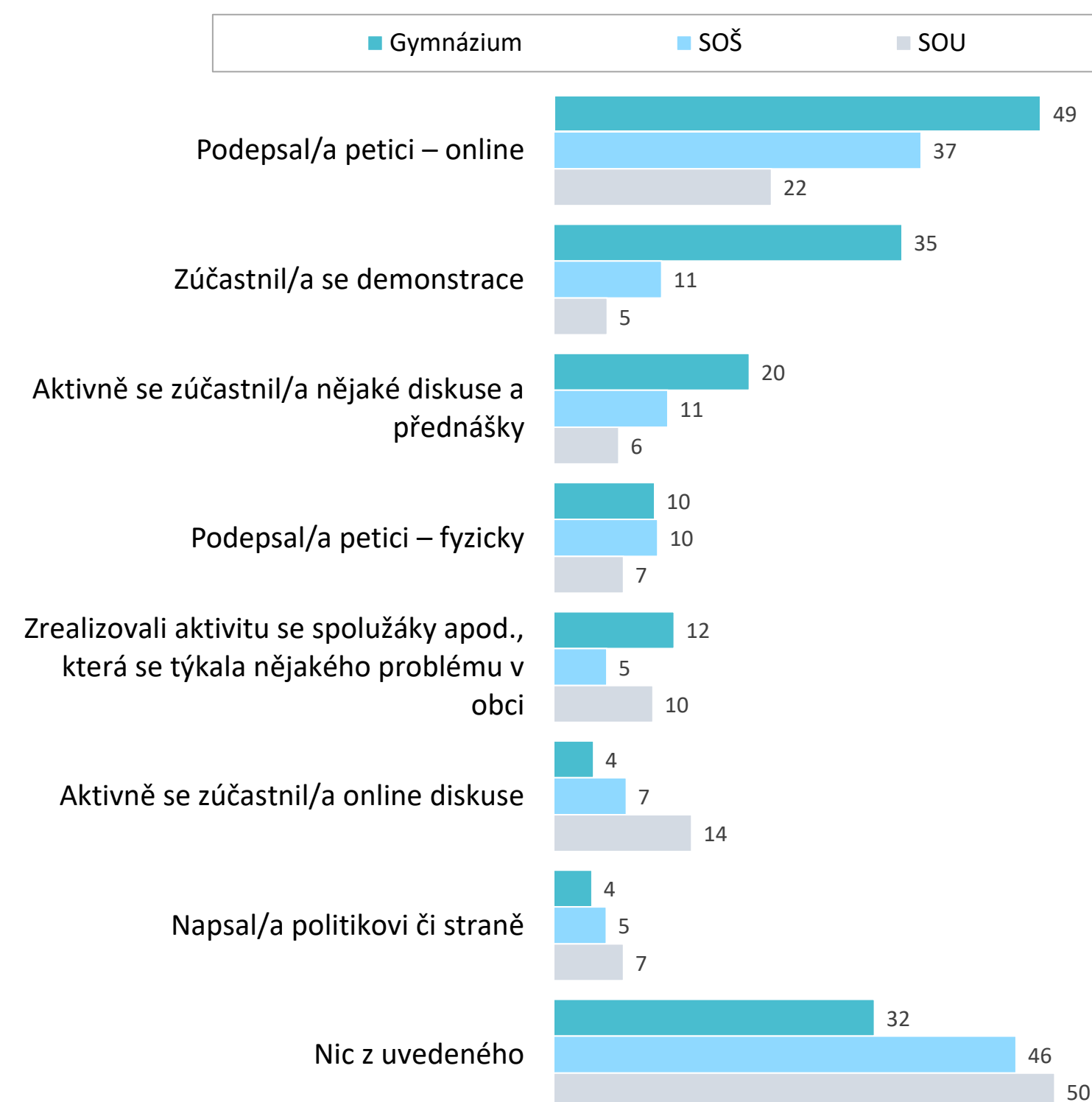
Rozdíly ve formách zapojení

Studenti a studentky gymnázií jsou ve většině sledovaných aktivit zapojeni významně častěji než žáci středních odborných škol nebo učilišť. Zvláště zřejmý je tento rozdíl u účasti na demonstraci, podpisu online petice nebo účasti na diskusi.

Naopak zapojení do online diskuse je častěji uvádějí uční a učnice.

Podpis online petice je také častěji uváděn dívkami (45 % dívek, 29 % chlapců) nebo staršími studenty (18 až 20 let: 42 %, 15 až 17 let: 32 %), případně studujícími žijícími ve větších městech. Studující žijící ve městech nad 90 tis. obyvatel se také častěji účastnili demonstrace (23 %).

„Už jste někdy ohledně nějakého problému ve vaší obci či v České republice...“

Důvody malé angažovanosti mladých lidí

Studující nejčastěji za důvod malé občanské angažovanosti mladých lidí označují **přemíru vlastních problémů**. Třetina vidí důvod v praktickém **nedostatku času** nebo přetížení jinými aktivitami. Třetina ale také uvádí, že se mladí lidé mohou obávat **posměchu** a **nepříznivé reakce vrstevníků**. Podle čtvrtiny chybějí vzory pro občanskou angažovanost.

Studenti a studentky gymnázií se častěji domnívají, že malé zapojení mladých lidí je způsobeno nedostatkem času (40 %). Mírně častěji než ostatní také u mladých lidí vidí nedostatek sebevědomí, že je možné něco změnit (22 %).

Mezi mladšími studujícími jsou jako důvod malého zapojení častěji označeny obavy z posměchu (15 až 17 let: 37 %, 18 až 20 let: 27 %).

„V čem spatřujete hlavní důvody malé osobní občanské angažovanosti mladých lidí, jako jste vy?“ (výběr max. 2 důvodů)

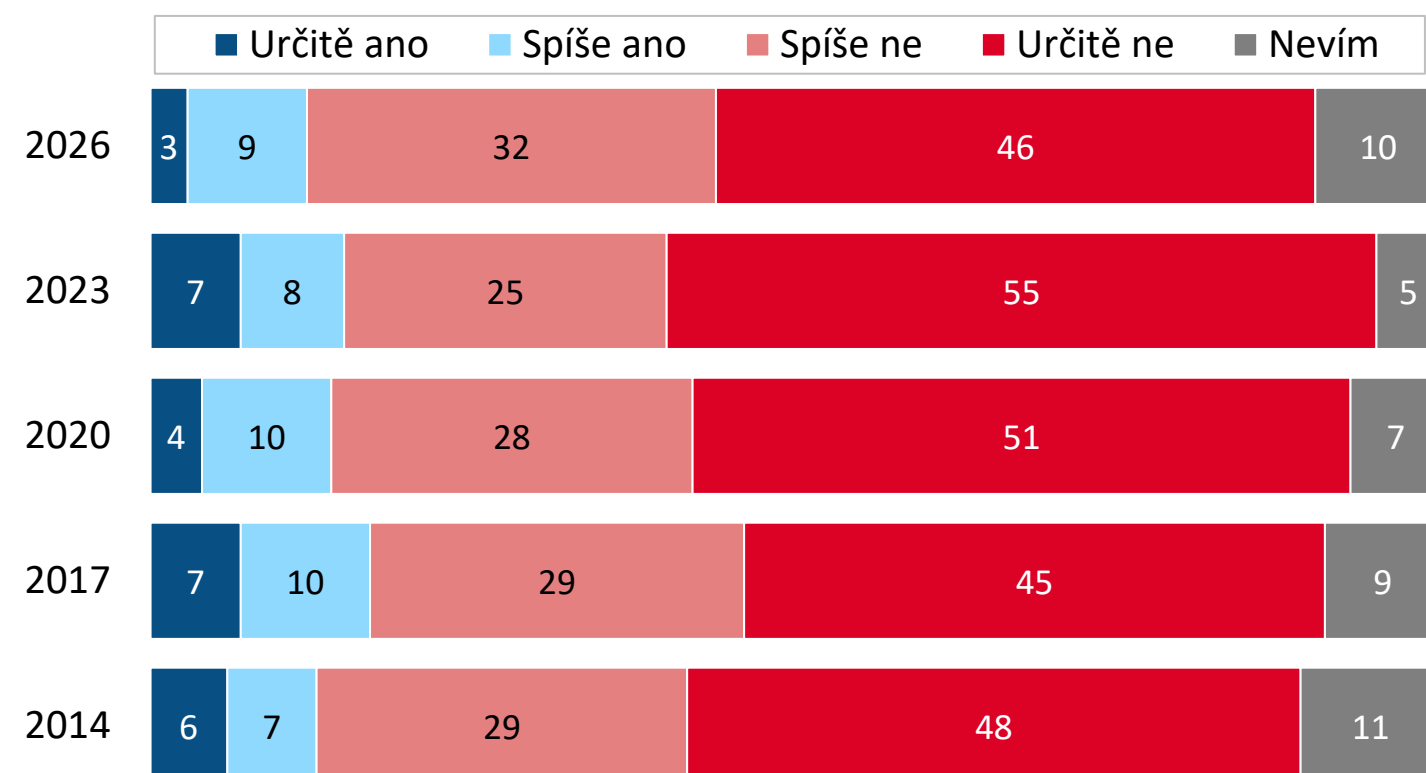

Budoucnost v politice

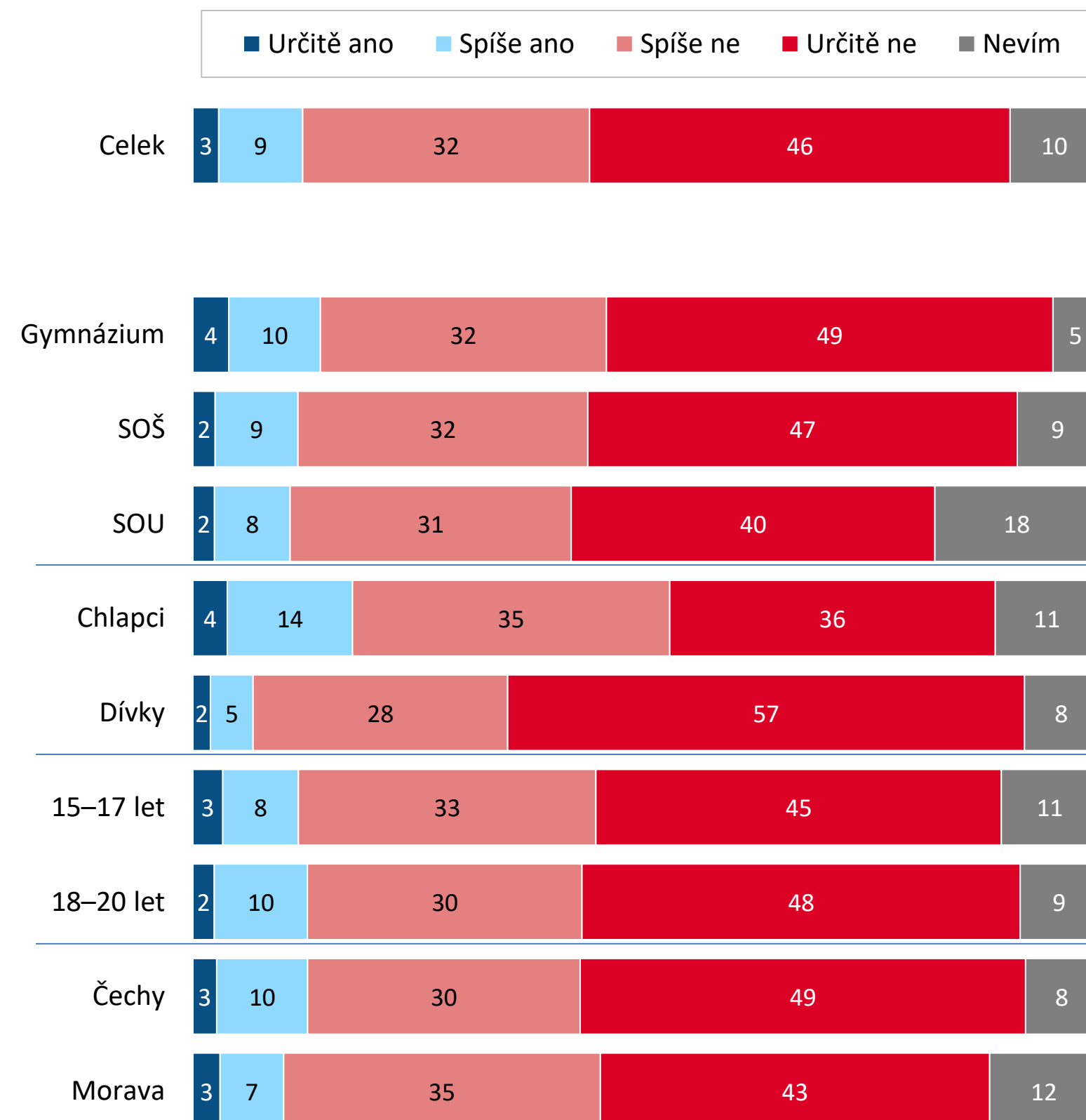
Jednoznačná většina studujících (78 %) si neumí představit, že by se stali v budoucnu místním nebo celostátním politikem/političkou. Téměř polovina to dokonce rozhodně vylučuje.

Zhruba desetina mladých lidí (12 %) připouští, že by se do politiky tímto způsobem v budoucnu mohli zapojit, což je podobný podíl jako v minulých šetřeních. Častěji tuto možnost připouštějí chlapci (18 %).

„Dovedete si představit, že se v budoucnu stanete místním, regionálním nebo celostátním politikem či političkou?“

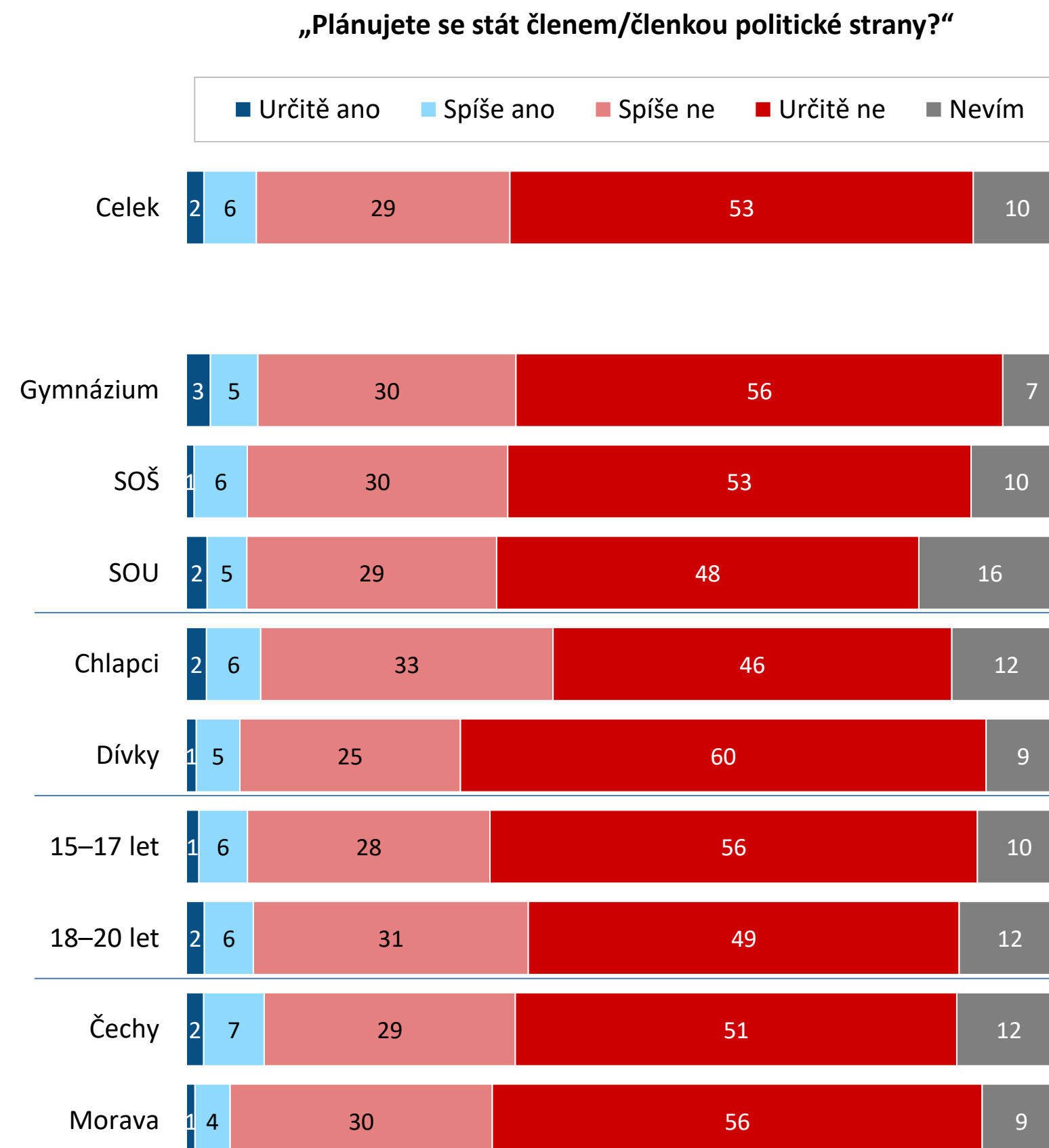
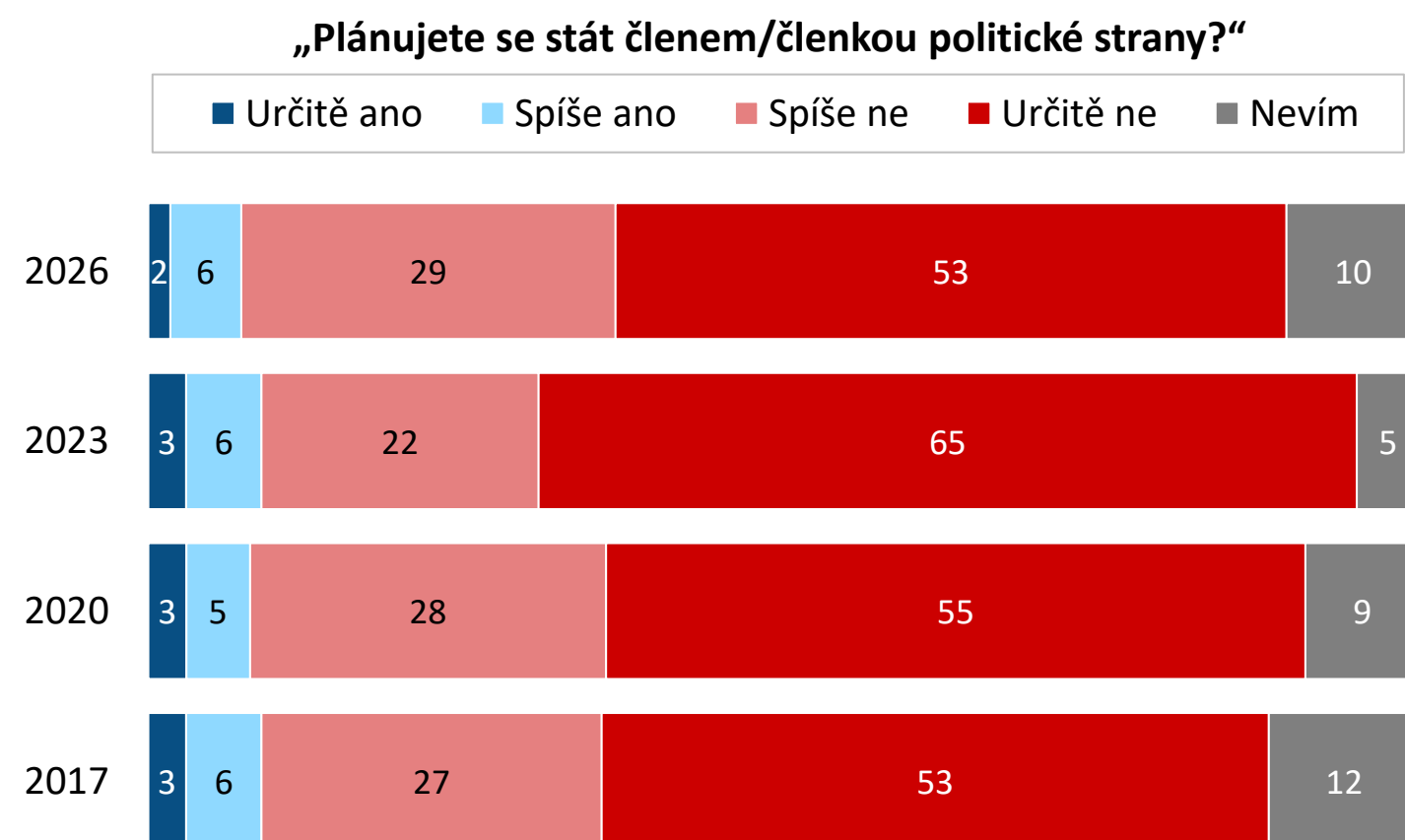

„Dovedete si představit, že se v budoucnu stanete místním, regionálním nebo celostátním politikem či političkou?“

Členství v politické straně

Stát se členem, členkou politické strany studující odmítají ještě jednoznačněji než budoucí kariéru politika, političky (82 %). Plány na členství připouští podobně jako v minulosti necelá desetina (8 %).
Dívky vstup do politického uskupení odmítají kategoričtěji než chlapci (60 % vs. 46 %).

Politické preference

Shrnutí: Politické preference

- Deklarovaná ochota studujících středoškoláků jít k volbám je vysoká (68 %) a dlouhodobě roste, je ji ale třeba číst jako orientační. Jde totiž o hypotetickou účast u skupiny, která si politické postoje teprve utváří.
- Deklarovaná účast klesá od studujících gymnázií (86 %) po žáky a žákyně učilišť (53 %) a stejně se rozchází i stranická orientace.
- U nevoličů se důvody v čase posouvají od nedůvěry k **praktické nejistotě, koho, jak a kde vůbec volit**. Podíl těch, kdo by nešli nebo váhají, je u gymnazistů nízký a výrazně vyšší na SOŠ a učilištích (38–39 %), kde má neúčast častěji charakter nedůvěry.
- **Mezi stranami jednoznačně dominují STAN a Piráti**, kteří mezi deklarovanými voliči získávají dohromady nadpoloviční většinu hlasů.
- Politická orientace středoškoláků se výrazně liší od reálných sněmovních voleb 2025. Strany silné u studentů (STAN, Piráti) ve skutečných volbách získaly výrazně méně, zatímco vítězné ANO je mezi studenty znatelně slabší.
- Gymnazisté se přiklánějí k liberálně a progresivně laděným stranám (STAN 41 %, Piráti 19 %), zatímco na učilištích jsou nejsilnější Motoristé sobě (16 %) a ANO (15 %).
- Novým relevantním hráčem mezi mladými jsou Motoristé sobě (9 % mezi deklarovanými voliči), zatímco tradiční strany jako ODS, TOP 09 či KDU–ČSL zůstávají okrajové.

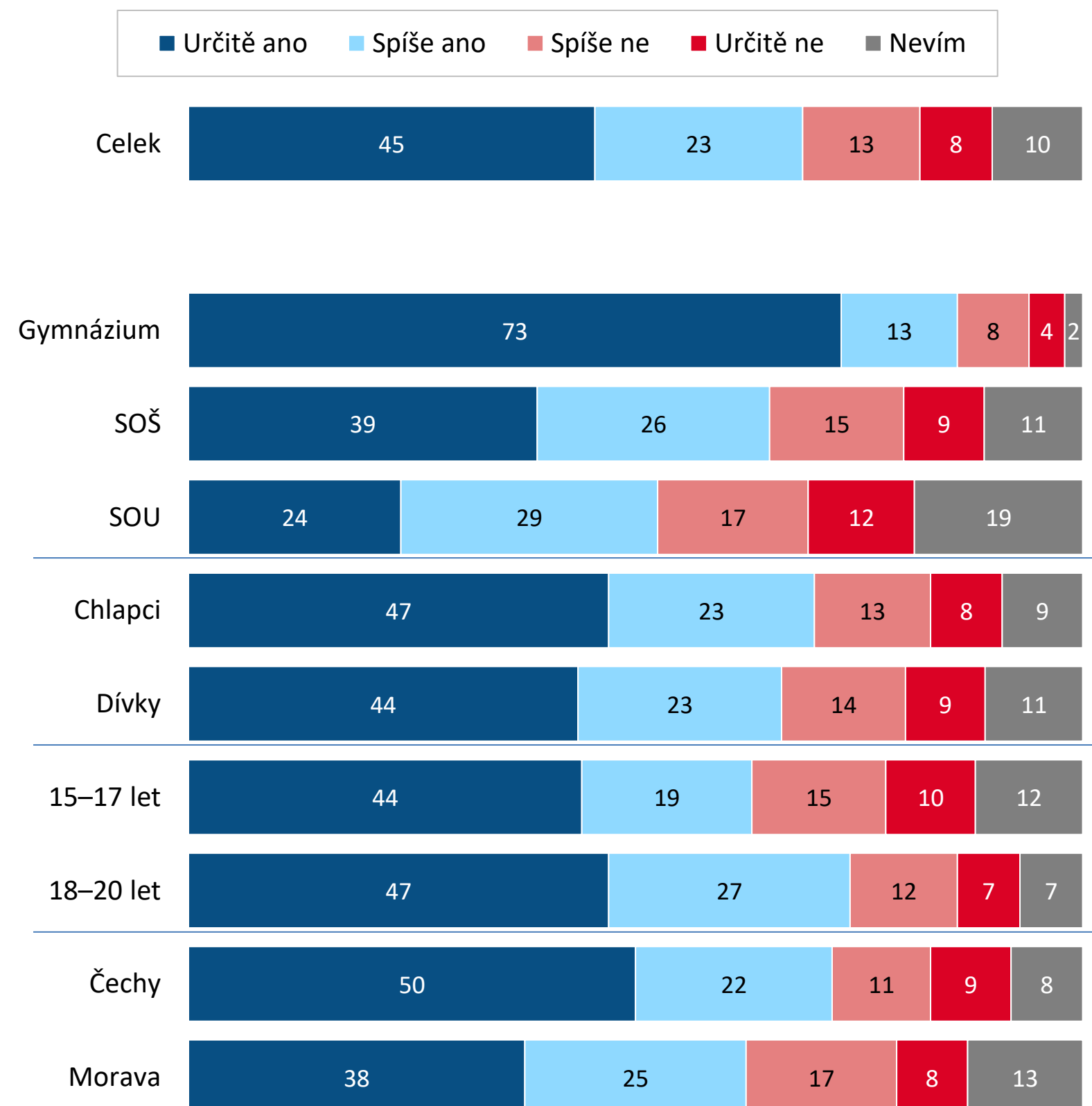
Účast ve volbách

Deklarovaná ochota účastnit se voleb je mezi středoškoláky **vysoká**. K hypotetické účasti se hlásí 68 % z nich (z toho zhruba polovina jednoznačně), neúčast deklaruje 21 %. Tento výsledek je ale třeba číst opatrně, jde o **hypotetické volby a pro mladé lidi je navíc typická určitá politická neukotvenost a otevřenost**.

Nejvýraznější rozdíl je podle typu školy. Deklarovaná účast je podle očekávání nejvyšší u gymnázií (86 %) a klesá přes střední odborné školy (65 %) k učilištím (53 %), kde je zároveň nejvyšší podíl nerozhodnutých (19 %). Gymnazisté navíc vynikají mimořádně vysokým jednoznačným odhodláním (73 % „určitě ano“).

Rozdíly podle věku a pohlaví jsou menší, přesto pozorujeme, že u starších studujících je ochota k účasti ve volbách mírně vyšší (74 % vs. 63 %).

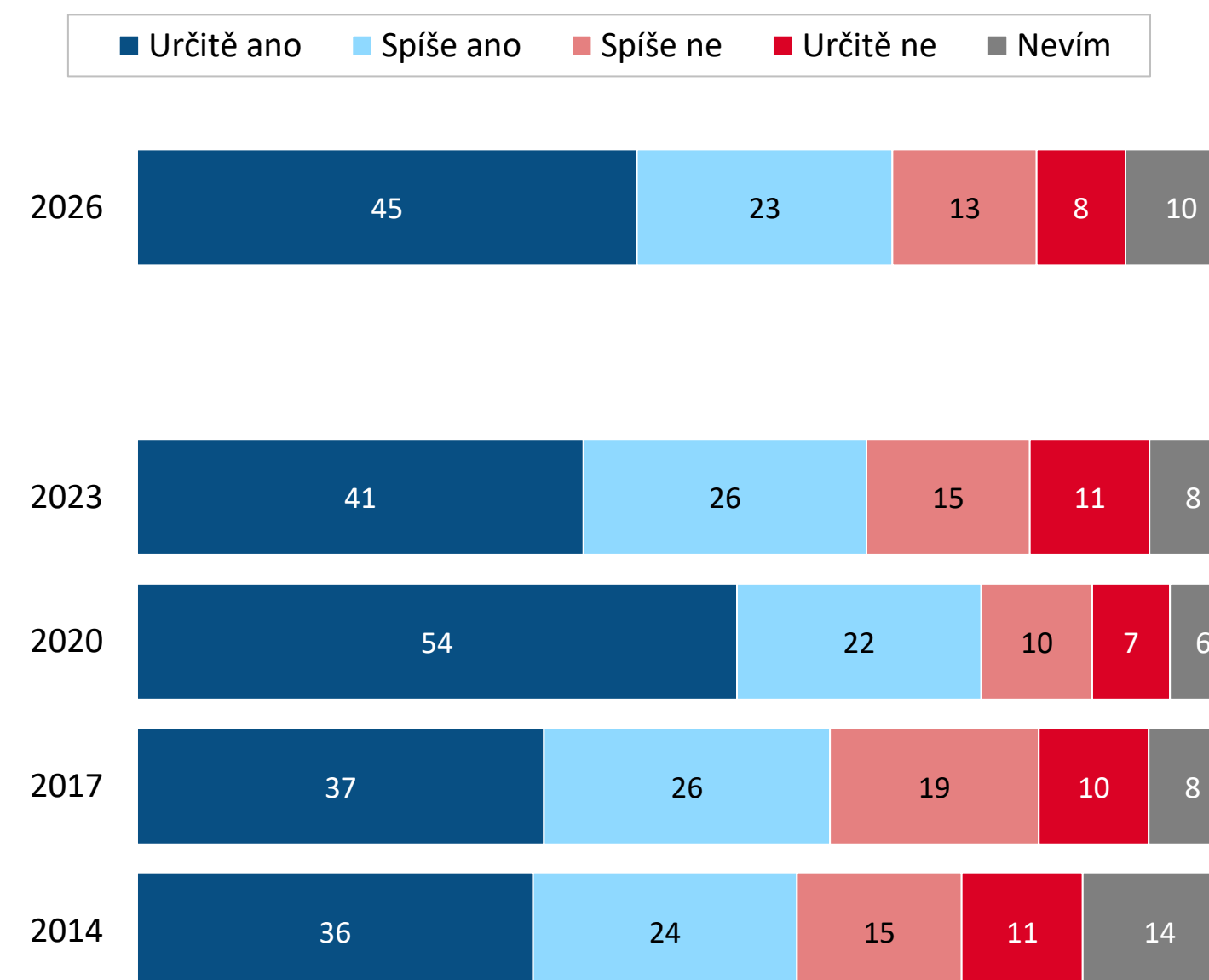
„Představte si, že by se příští týden konaly volby do Poslanecké sněmovny a vy byste v nich mohl/a volit. Zúčastnil/a byste se voleb?“

Účast ve volbách

Deklarovaná ochota středoškoláků jít k volbám v dlouhodobém pohledu pozvolna roste, z 60 % v roce 2014 na 68 % v roce 2026. Mimořádný výsledek roku 2020 lze vnímat v kontextu předchozího podzimu, kdy ve společnosti probíhala intenzivní občanská mobilizace na obranu demokracie a nezávislé justice. A částečný vliv na to mohl mít také začínající covid a první lockdown. To se mohlo promítnout i do vyšší ochoty účastnit se voleb, pořád se ale jednalo o hypotetickou účast, kterou je u středoškoláků potřeba brát jako orientační.

„Představte si, že by se příští týden konaly volby do Poslanecké sněmovny a vy byste v nich mohl/a volit. Zúčastnil/a byste se voleb?“

Zdroj: STEM pro JSNS, 2026, N = 563, CAWI

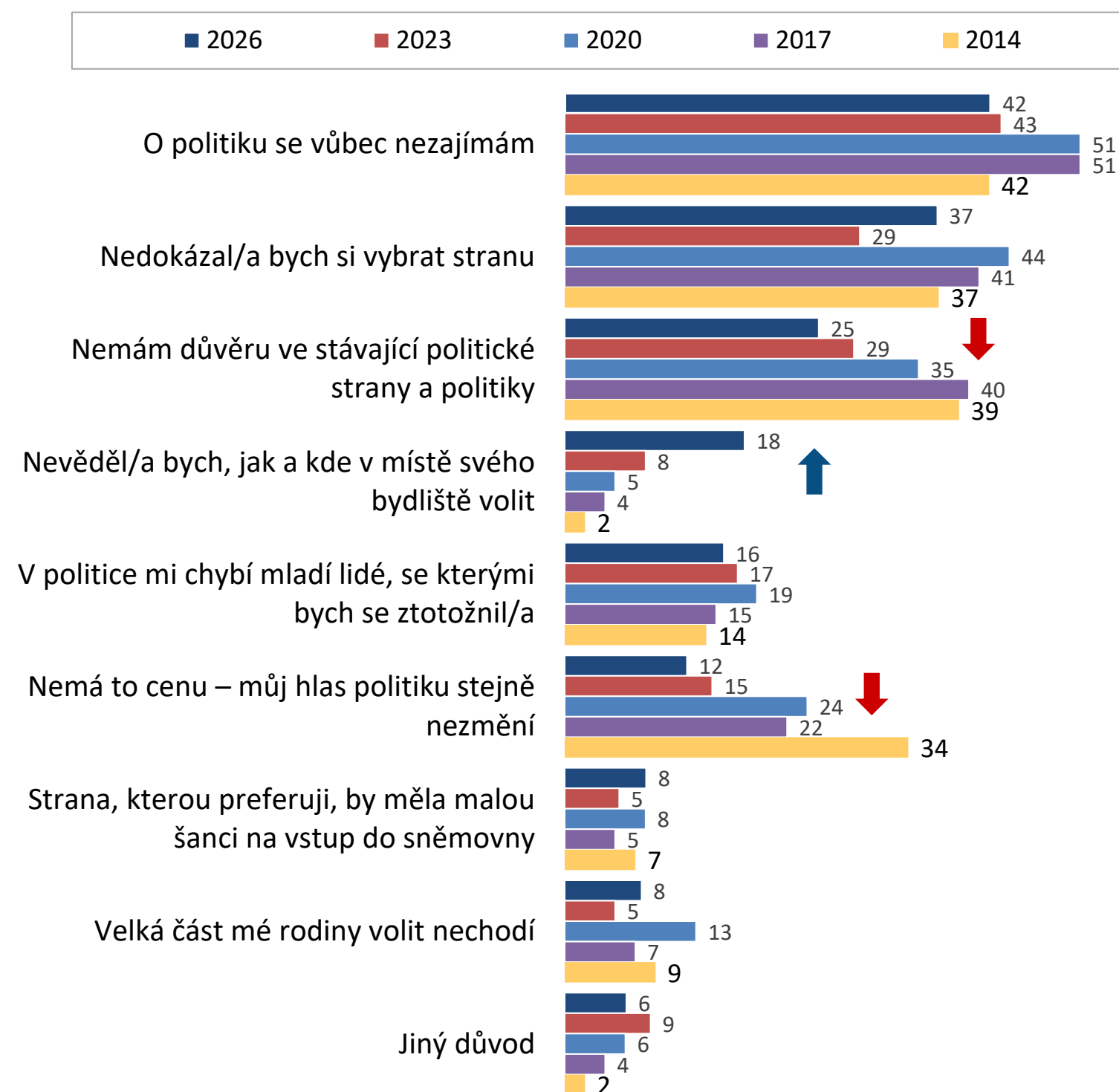
Důvody neúčasti ve volbách

Mezi středoškoláky, kteří by k volbám nešli nebo s účastí váhají, nejčastěji zaznívá nezáměr o politiku (42 %) a neschopnost vybrat si stranu (37 %), následuje nedůvěra ve stávající strany a politiky (25 %).

V čase se struktura důvodů proměňuje. Klesá váha postojů spojených s rezignací a nedůvěrou, přesvědčení, že „hlas stejně nic nezmění“, se snížilo z 34 % v roce 2014 na současných 12 %. Naopak roste praktická bariéra v podobě nejistoty, jak vůbec volit, důvod „nevěděl/a bych, jak a kde volit“ stoupl z 2 % na 18 %. Celkově vývoj ukazuje částečný posun od nedůvěry a odmítání voleb k nejistotě ohledně výběru, případně kde a jak volit.

Důvody neúčasti ve volbách se liší podle typu školy. U gymnazistů souvisí neúčast častěji s nevyhraněností a nižším zájmem o politiku, zatímco mezi studenty odborných škol a učilišť se výrazněji objevuje nedůvěra v politiku nebo rezignace („nemá to cenu“).

„Jaké jsou hlavní důvody, proč byste se voleb nezúčastnil/a nebo s účastí váhal/a?“ (vybráno)

Obecné volební preference

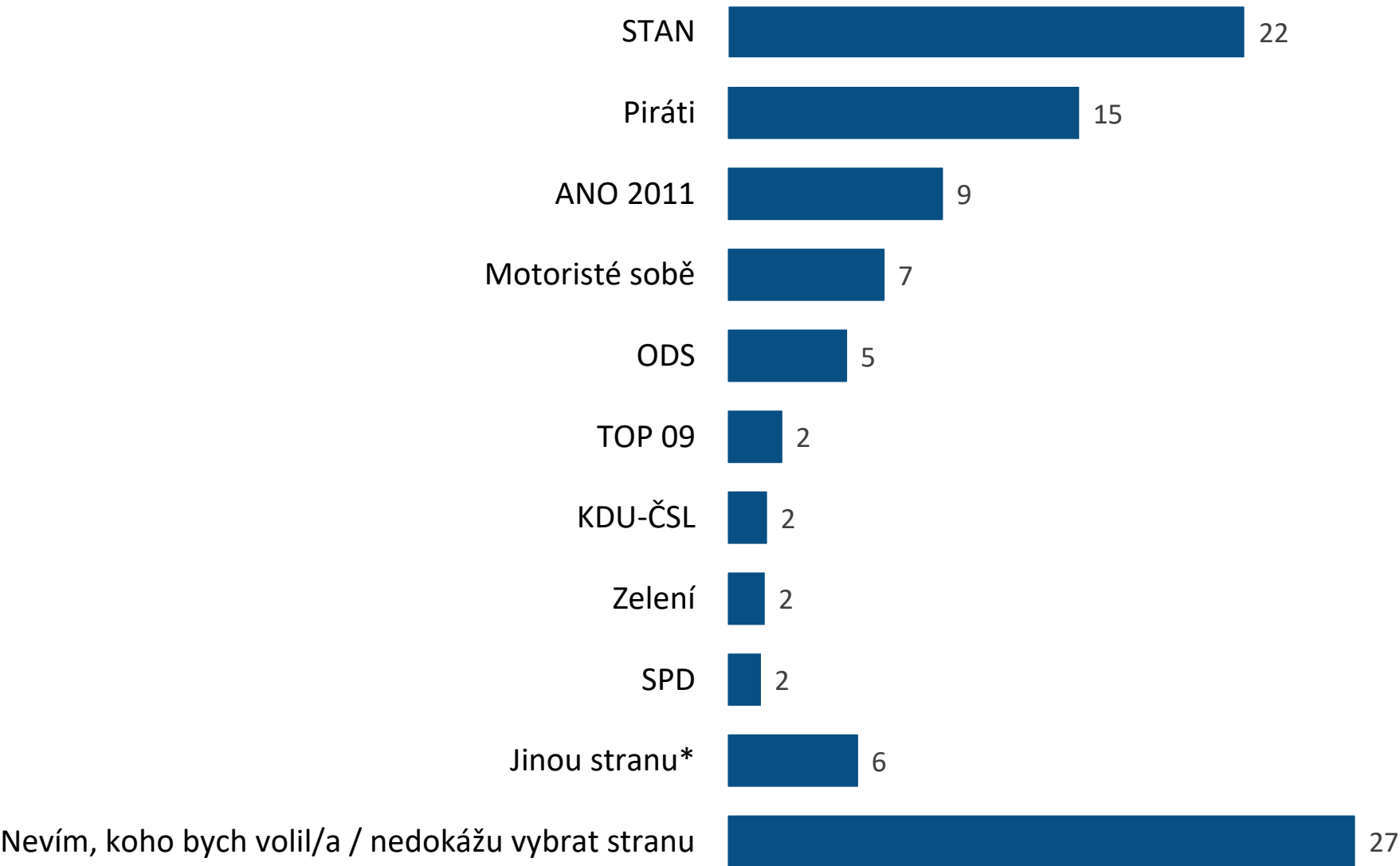
Výsledky jsou vzhledem k věku respondentů a vysokému podílu nerozhodnutých orientační.

Otázka na stranickou volbu byla položena všem dotázaným bez ohledu na deklarovanou účast. Nejčastější odpovědí je „nevím“ (27 %), což převažuje nad podporou kterékoli jednotlivé strany. Vysoká nerozhodnost je u mladých lidí očekávatelná, patří ke skupinám, které se v politice orientují nejméně a své politické postoje si teprve utvářejí.

Mezi stranami vede s náskokem STAN (22 %) a Piráti (15 %), které dohromady volí více než třetina studentů. Dále následují ANO (9 %), Motoristé sobě (7 %) a ODS (5 %), ostatní strany jsou spíše okrajové.

Výsledky jsou vzhledem k věku respondentů a vysokému podílu nerozhodnutých orientační.

„Představte si, že byste si při hlasování do Poslanecké sněmovny vybíral/a jednu z následujících stran. Pokud byste se voleb zúčastnil/a, jakou stranu či hnutí byste nejspíše volil/a?“

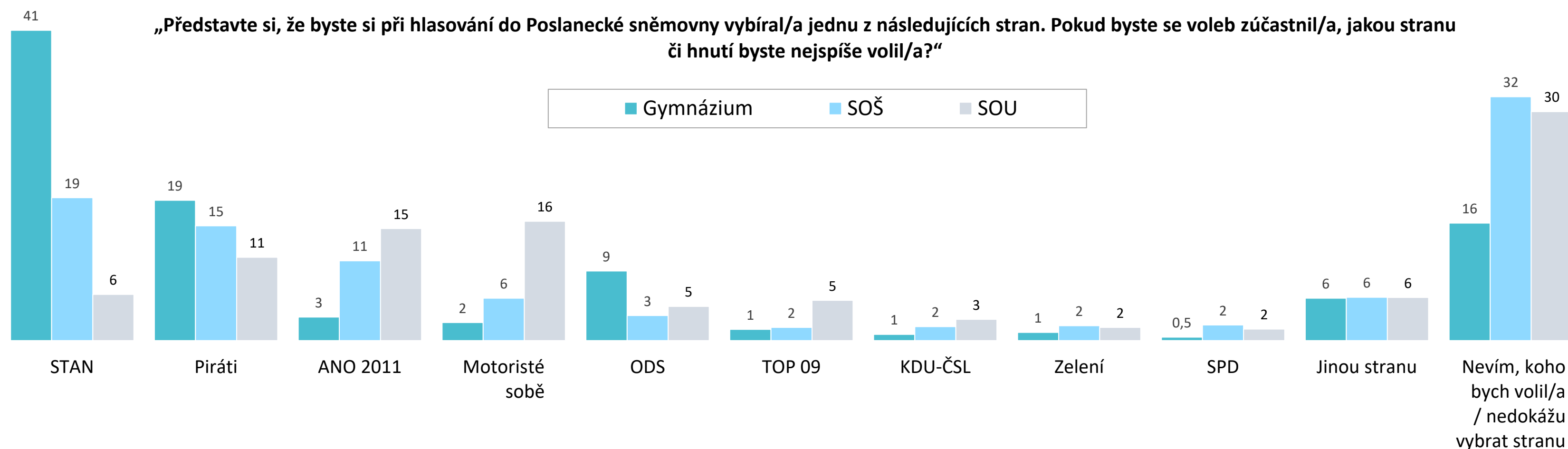
Obecné volební preference

Výsledky jsou vzhledem k věku respondentů a vysokému podílu nerozhodnutých orientační.

Gymnazisté se zřetelně přiklánějí k liberálně a progresivněji laděným stranám. Vede u nich s velkým odstupem STAN (41 %) spolu s Piráty (19 %), zatímco ANO, Motoristé sobě i SPD u nich nemají téměř žádnou podporu.

U žáků a žákyň učilišť je tendence spíše opačná, nejsilnější jsou Motoristé sobě (16 %) a ANO (15 %), kdežto STAN má preference nízké.

Studenti SOŠ stojí mezi oběma skupinami (STAN 19 %, Piráti 15 %, ANO 11 %). Nerozhodnost je významně vyšší u studentů SOŠ a učilišť (30–32 %).

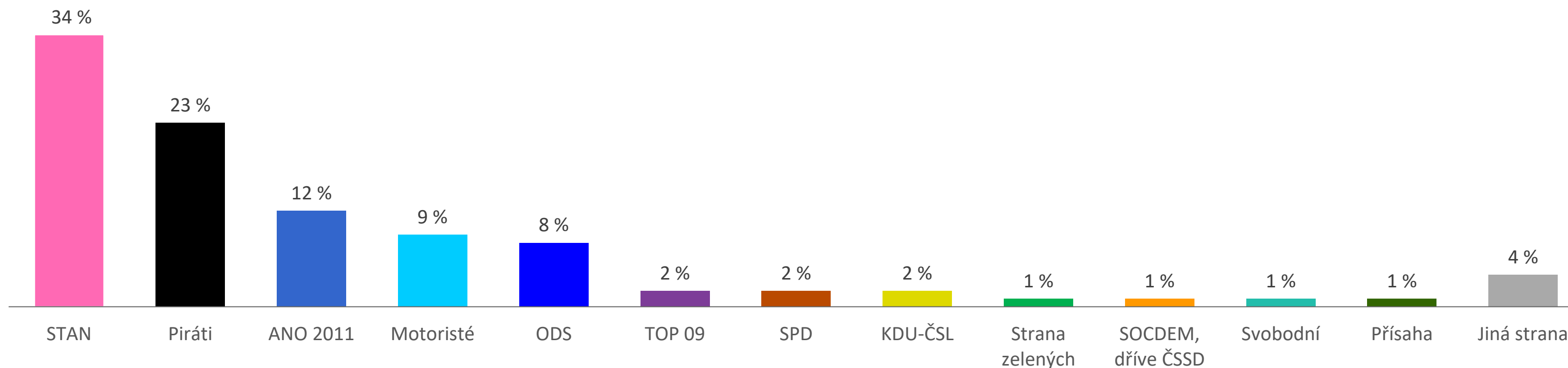

Hypotetické volby 2026

Nejde o volební model, ale o stranické preference, na něž byla navíc aplikována deklarovaná účast. Výsledky jsou vzhledem k věku respondentů orientační.

Mezi mladými lidmi, kteří uvedli, že by se voleb zúčastnili, výrazně vede STAN (34 %) a Piráti (23 %), kteří dohromady získávají více než polovinu hlasů (57 %). S odstupem následují ANO (12 %), Motoristé sobě (9 %) a ODS (8 %), ostatní strany zůstávají pod hranicí relevance (do 2 %).

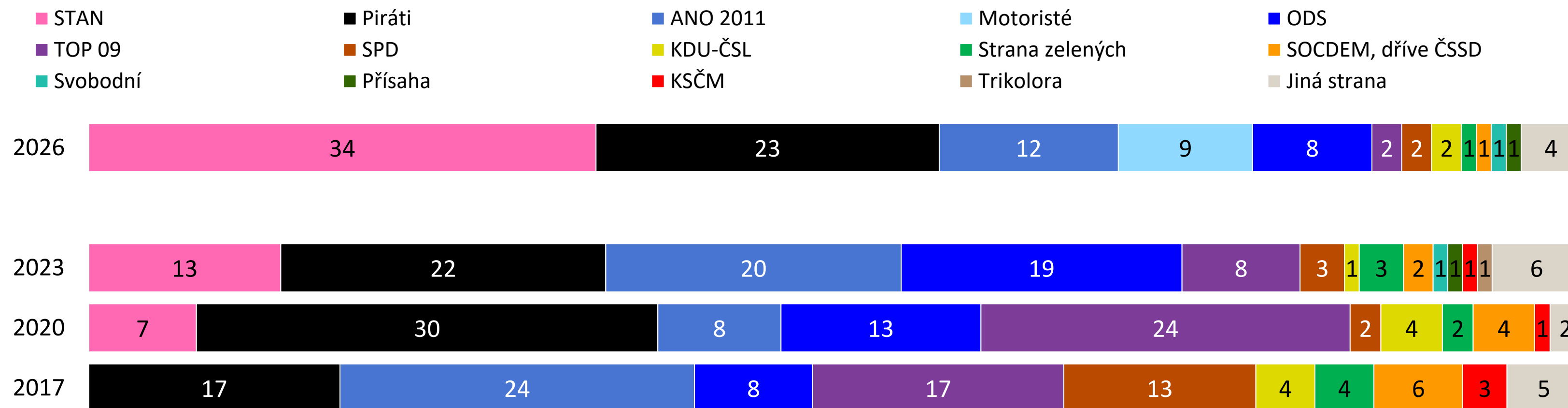
Ve srovnání s reálnými sněmovními volbami na podzim 2025 je politická orientace výrazně odlišná. STAN a Piráti u studentů jednoznačně vedou, ačkoli ve volbách získali jen 11 % (STAN) a 9 % (Piráti + Zelení). Naopak vítězné hnutí ANO, které ve volbách obdrželo 34,5 %, je mezi mladými studenty výrazně slabší (12 %).

Hypotetické volby

Nejde o volební model, ale o stranické preference, na něž byla navíc aplikována deklarovaná účast. Výsledky jsou vzhledem k věku respondentů orientační.

Mezi mladými voliči dlouhodobě patří k nejsilnějším STAN a Piráti, kteří v roce 2026 spolu získávají většinu hlasů (57 %). Nejvýraznější novinkou je nástup Motoristů sobě, kteří se jako nová strana rovnou řadí mezi relevantní hráče (9 %). Naopak podpora tradičních stran, jako ODS, TOP 09 či KDU-ČSL, zůstává u mladých voličů spíše okrajová. Celkově jsou studenti středních škol podobně jako v minulých šetřeních stabilně nakloněni k liberálně a progresivně laděným stranám.

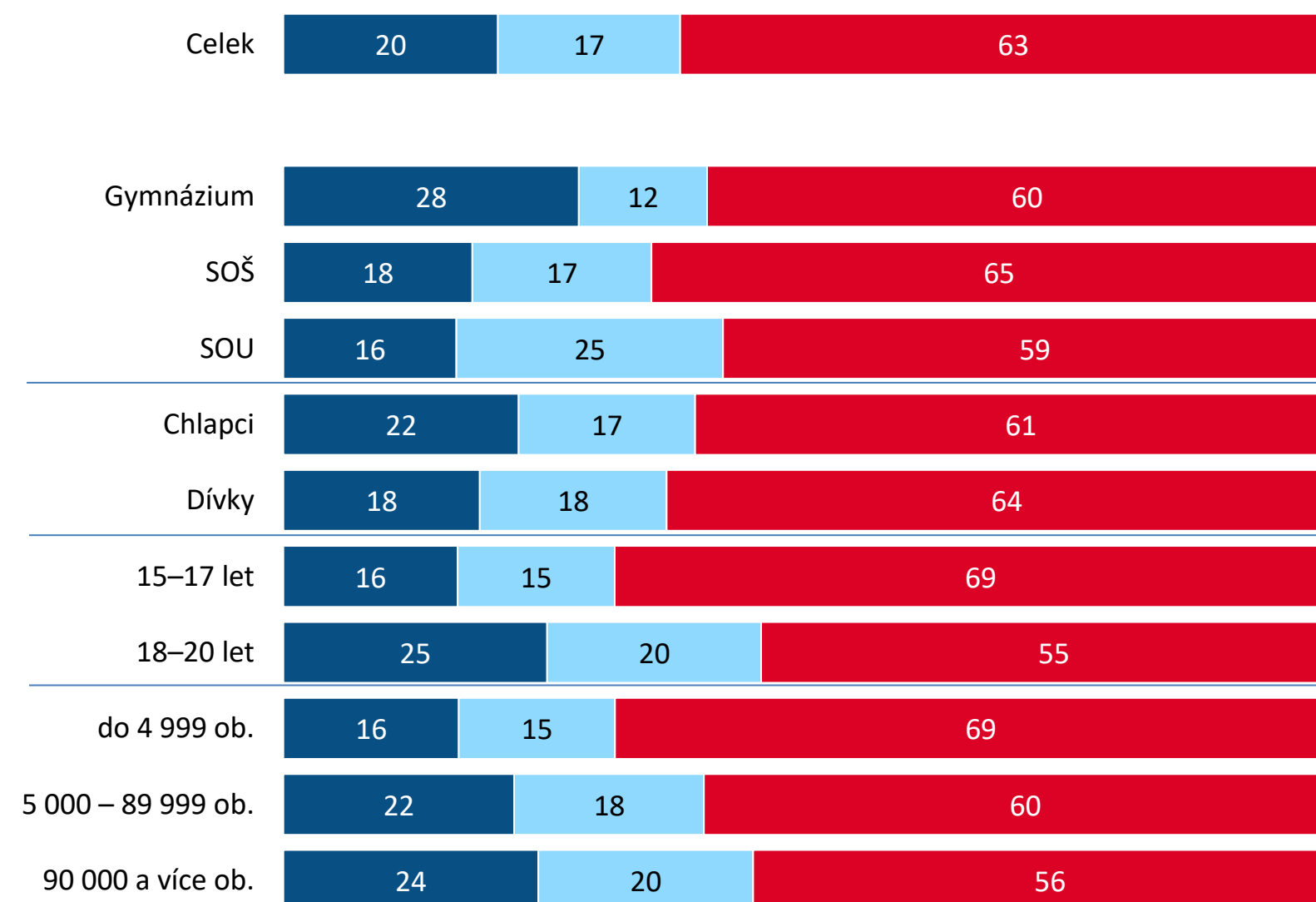
Vzdělávací program Jeden svět na školách

Znalost programu JSNS

Téměř dvě pětiny studujících SŠ uvádějí, že znají program Jeden svět na školách. Pětina má i zkušenost s výukovými materiály programu. Více než třípětinová většina žáků a žákyň ovšem uvádí, že Jeden svět na školách neznají. Tento podíl je vyšší mezi studujícími středních odborných škol a mezi žáky do 17 let. Naopak studenti a studentky gymnázií si častěji uvědomují zkušenost s výukovými materiály nebo jinými aktivitami JSNS.

„Jeden svět na školách (JSNS) je jedním ze vzdělávacích programů organizace Člověk v tísni. V rámci programu školy dostávají výukové materiály (filmy, metodické podklady), organizují se různá promítání filmů, diskuse a jiné aktivity. Znáte program JSNS?“

- Program JSNS znám, filmy a jiné materiály nebo aktivity využíváme ve škole ve výuce.
- Program znám, ale ve škole ho nevyužíváme.
- Program neznám.

Studentské volby

O Studentských volbách nemá povědomí pouze pětina studujících. Častěji jde o učně a učnice (33 %, mezi studenty gymnázií je to jen 9 %).

Polovina studujících uvádí, že tyto volby znají a u nich na škole probíhají. Podíl účastníků je téměř třetinový, ovšem výrazně se liší podle typu školy, mezi gymnazisty to je více než polovina, naopak mezi uční a učnicemi necelá desetina.

Celkem pětina studentů a studentek pak uvádí, že u nich na škole Studentské volby neprobíhají, přičemž u nich převažuje zájem o účast.

„Vzdělávací program Jeden svět na školách organizuje Studentské volby, kdy si studující středních škol mohou vyzkoušet volby nanečisto. V zapojených školách tak proběhnou volby podobným způsobem jako skutečné volby do Poslanecké sněmovny, Evropského parlamentu nebo volba prezidenta republiky. Jaká je Vaše zkušenost se Studentskými volbami programu Jeden svět na školách?“

- Studentské volby znám, na škole probíhají a už jsem se zúčastnil/a.
- Studentské volby znám, na škole probíhají, ale neúčastnil/a jsem se.
- Studentské volby znám, na škole ale neprobíhají, i když já bych se rád/a zúčastnil/a.
- Studentské volby znám, na škole ale neprobíhají, ani bych se jich nechtěl/a zúčastnit.
- Studentské volby neznám, neslyšel/a jsem o nich.

